

แนวโน้มนโยบายขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในเขตเทศบาล

ในการศึกษาถึงแนวโน้มนโยบายขยายตัวของการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเป็นประการแรกได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยได้แก่ จำนวนประชากร ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า การเพิ่มของประชากรย่อมมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ดังนั้นในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มในการขยายตัวของการใช้ที่ดินจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะมีผลให้เกิดมีการขยายตัวของการใช้ที่ดินอีกด้วย อาทิ นโยบายของรัฐ แผนงานพัฒนา เป็นต้น

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของการใช้ที่ดินในอนาคต

ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วว่า การศึกษาถึงแนวโน้มของการใช้ที่ดินในอนาคต จำเป็นต้องพิจารณาทั้งตัวแปรทางด้านประชากรและตัวแปรในด้านอื่น ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงได้นำตัวแปรอื่น ๆ อาทิ นโยบายของรัฐ แผนการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เขตเทศบาลมาเป็นตัวแปรร่วม เนื่องจากตัวแปรดังกล่าวมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินในอนาคต นอกจากนี้แล้วยังได้พิจารณาถึงอุปสรรคและข้อจำกัดของการใช้ที่ดินในแง่ของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่อีกด้วย

1.1 นโยบายของรัฐ¹ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้เน้นการพัฒนาภูมิภาคโดยการกำหนดแนวทางและแผนงานพัฒนา "เมืองหลัก" ในภูมิภาค สำหรับภาคเหนือตอนบน ได้กำหนดให้เชียงใหม่เป็นเมืองหลักที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ โดยจะเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมหัตถกรรม และอุตสาหกรรมเกษตร ทั้งนี้ได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาไว้ดังนี้

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด) หน้า 183-188

- เร่งสร้างฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพื่อให้เป็นแหล่งจ้างงาน โดยการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการที่เน้นการใช้แรงงานท้องถิ่น
- พัฒนาบริการทางสังคมให้เพียงพอ โดยเร่งปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมที่อยู่อาศัยของประชาชนยากจน และจัดสร้างเคหะแก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยในเมือง ขยายบริการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้บริการด้านสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาและการรักษาพยาบาลของภาค
- เร่งพัฒนาการสาธารณสุขโรค และสาธารณสุขการขึ้นพื้นฐานให้แก่เมืองหลักเป็นลำดับแรก
- เร่งควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงเขตเทศบาลเมือง
- ปรับปรุงฐานะการคลังและบริหารงานพัฒนาของเทศบาลเมืองให้มากขึ้น และรัฐบาลกลางจะต้องสนับสนุนทางการเงิน การคลัง เป็นกรณีพิเศษในระยะแรก เพื่อเสริมสร้างฐานะการคลังท้องถิ่นให้มีพอขยายบริการพื้นฐานของเมือง
- สร้างเอกสิทธิ์เพื่อให้เกิดความภูมิใจแก่ประชาชนในเมืองหลัก

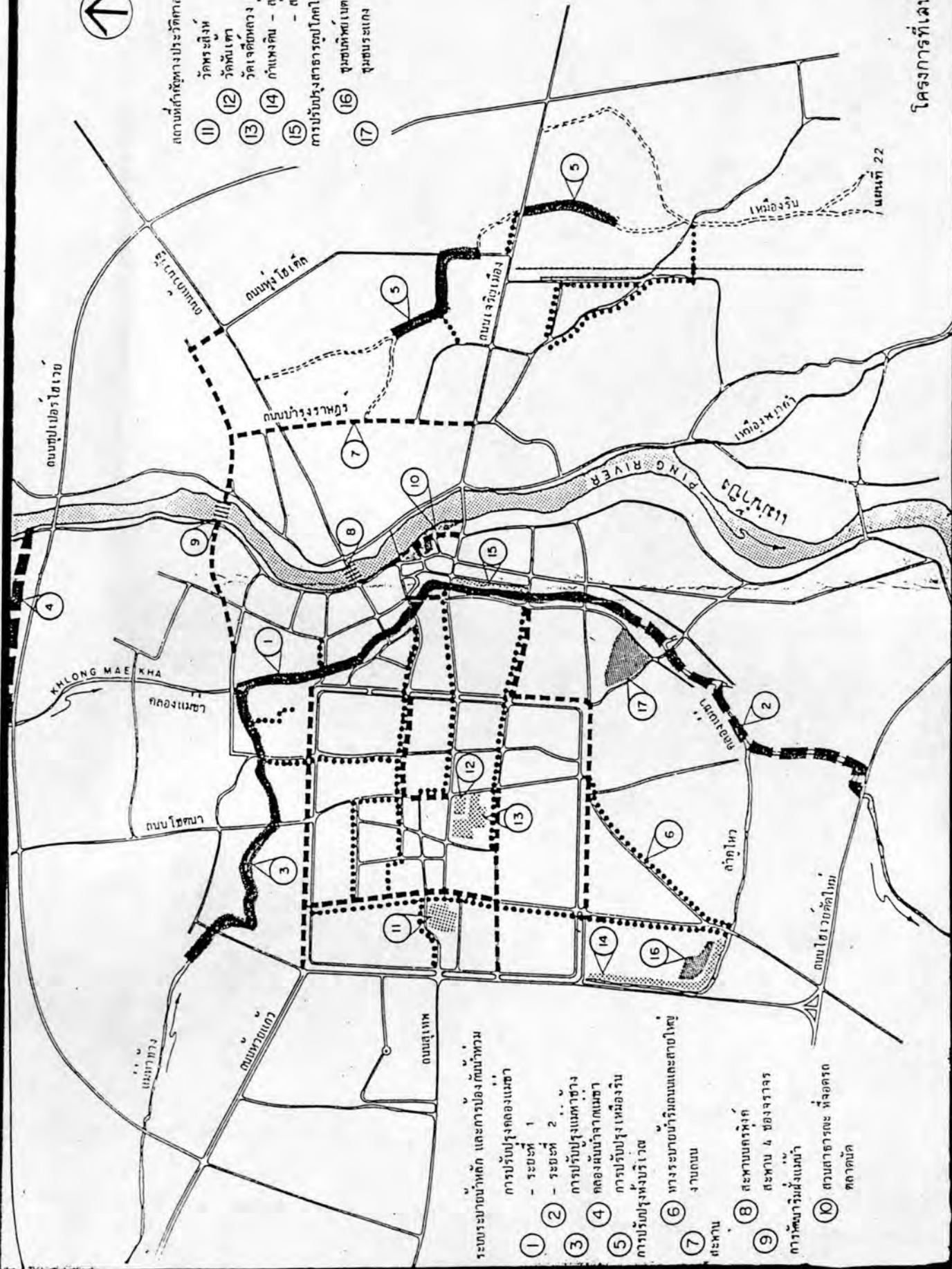
จากแนวนโยบายของรัฐอย่างต้นนี้ ได้ถูกกำหนดออกมาเป็นแผนงานพัฒนาต่าง ๆ มากมายหลายโครงการ ซึ่งขณะนี้บางโครงการได้ดำเนินการแล้ว และบางโครงการอยู่ระหว่างการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามจากแนวนโยบายนี้จะเห็นได้ว่า ในอนาคตเชียงใหม่จะกลายเป็นศูนย์กลางทั้งทางด้านการค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข และอื่น ๆ ซึ่งหมายถึงว่าเชียงใหม่จะมีแรงดึงดูดทางประชากรมากขึ้น ดังนั้นอาจจะทำให้มีการอพยพหรือเพิ่มประชากรมากขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกให้ความสำคัญเป็นอย่างมากตามแนวนโยบายการพัฒนา

ดังนั้นในกรณีของเทศบาลนครเชียงใหม่ แนวนโยบายการพัฒนาของรัฐนับได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้พื้นที่ที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และจะเป็นตัวเร่งให้เกิดการเพิ่มประชากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย ซึ่งย่อมจะเป็นผลถึงการขยายการใช้พื้นที่อยู่อาศัยด้วยเช่นกัน

1.2 โครงการพัฒนาตามแผนพัฒนาเมืองหลัก "เชียงใหม่" โครงการพัฒนาตามแผนพัฒนาเมืองหลัก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นโครงการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะกายภาพของพื้นที่ อาทิ ระบบถนน สะพาน การระบายน้ำ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหา

- สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
- วัดพระสิงห์ (11)
- วัดมหาธาตุ (12)
- วัดเจติยาคว (13)
- วัดเจติยาคว - ส่วนที่ 1 (14)
- วัดเจติยาคว - ส่วนที่ 5 (15)
- การปรับปรุงอาคารวัดไทยในชุมชนเมือง
- ชุมชนพัฒนาเขต (16)
- ชุมชนโบราณ (17)

- 1 ระยะที่ 1
- 2 ระยะที่ 2
- 3 การปรับปรุงแนวทาง
- 4 คลองผันน้ำจากแม่น้ำ
- 5 การปรับปรุงเหมืองรับ
- 6 การปรับปรุงทราง
- 7 รางระบายน้ำริมถนนและสถานี
- 8 สะพาน
- 9 สะพาน 4 ช่องจราจร
- 10 การพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำ
- 11 อาคารสาธารณะ ที่จอดรถ
- 12 ตลาดนัด

ถนนสุขุมวิท

คลองแม่ข่า

ถนนเจริญเมือง

PING RIVER

คลองแม่จอก

ถนนสุขุมวิท

ถนนสุเทพ

สะพาน

สะพาน 4 ช่องจราจร

อาคารสาธารณะ

ที่จอดรถ

ตลาดนัด

ที่จอดรถ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การแก้ปัญหาหน้าโลโครก¹ (แผนที่ 22)

ผลจากการพัฒนาตามโครงการดังกล่าวนี้ จะช่วยให้สภาพแวดล้อมภายในเขตเทศบาลดีขึ้น กล่าวคือ จะมีระบบถนนที่มีความคล่องตัวในการจราจรมากขึ้น ลดปัญหาการขาดสถานที่จอดรถ (อาคารจอดรถ) ช่วยให้การติดต่อระหว่างพื้นที่ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ลดปัญหาน้ำท่วมในบางพื้นที่ แก้ปัญหาการเน่าเสียของน้ำ และปรับปรุงสภาพน้ำในทางระบายน้ำให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นผลให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาพื้นที่ส่วนสาธารณะ และการบูรณะสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จะเป็นการเพิ่มความสวยงามน่าอยู่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญภายในเมืองอีกด้วย

1.3 โครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่สำคัญได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท

1) โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้า ในปัจจุบันการให้บริการไฟฟ้าในเขตเทศบาลซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานการไฟฟ้า จังหวัดเชียงใหม่ ให้บริการไฟฟ้าแก่ผู้ใช้รวม 34,529 ราย เป็นปริมาณไฟฟ้าที่ใช้เท่ากับ 149,948,787 กิโลวัตต์/ชั่วโมง เป็นกระแสไฟฟ้าขนาด 22 kv , 11 kv และ 33 kv²

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการขอใช้ไฟฟ้า ปรากฏว่า การไฟฟ้าสามารถติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ตามที่มีผู้ขอมาได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการไฟฟ้าได้ทำการขยายขยายการให้บริการไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว อย่างไรก็ตามปรากฏว่ายังมีปัญหาในการให้บริการอยู่บ้างในแง่ของกระแสไฟฟ้าที่จ่ายไปตามบ้านเรือนและอาคารต่าง ๆ มีกำลังไฟไม่พอทำให้มีปัญหากระแสไฟตกหรือไฟดับเป็นครั้งคราว ซึ่งในเรื่องนี้ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบได้มีโครงการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

¹ รายละเอียดดูในภาคผนวก ก

² สำนักงานการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, "สถิติผู้ใช้กระแสไฟฟ้าและปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2525"

เพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 49) โครงการดังกล่าวได้แก่ การขยายกำลังของโรงไฟฟ้า ขณะเดียวกันการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคก็จะมีโครงการปรับปรุงเกี่ยวกับระบบกระแสไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยจะทำการเพิ่มปริมาณการไหลของกระแสไฟฟ้าจาก 11 kv เป็น 22 kv เพื่อให้กำลังไฟล้มาล้่อม จากโครงการทั้งสองดังกล่าว คาดว่าจะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้เพียงพอแก่ความต้องการไปจนถึงปี พ.ศ. 2530 และสามารถแก้ปัญหาเรื่องกระแสไฟตกได้¹

2) โครงการปรับปรุงระบบจ่ายน้ำประปา จากสถิติการใช้น้ำประปาและกำลังการผลิตน้ำ ที่แสดงในตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า กำลังการผลิตในบ้ลจัน สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอ และยังมีปริมาณการผลิตเหลือใช้ อย่างไรก็ตามพบว่า จำนวนผู้ใช้น้ำมีน้อยกว่าจำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาล ซึ่งแสดงว่า การจ่ายน้ำประปายังไม่สามารถจ่ายไปได้อย่างทั่วถึงทุกครัวเรือน นอกจากนั้นยังพบอีกว่า มีปริมาณน้ำสูญเสียเปล่าอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะเกิดการรั่วไหล เนื่องจากท่อส่งน้ำที่ใช้อยู่ในบ้ลจันบางแห่งเป็นท่อส่งน้ำที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2499 ดังนั้นเพื่อที่จะปรับปรุงการจ่ายน้ำให้มีประสิทธิภาพการประปาล้ส่วนภูมิภาค ซึ่งรับผิดชอบให้บริการน้ำประปา จึงได้มีโครงการปรับปรุงขยายการให้บริการและการก่อสร้างท่อส่งน้ำใหม่ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 50 สำหรับกำลังการผลิตน้ำนั้นเนื่องจากในบ้ลจันได้มีการเปิดใช้โรงกรองน้ำแห่งที่ 3 (โรงกรองน้ำอุโมงค์) แล้ว ทำให้กำลังการผลิตเพิ่มเป็น 54,960 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งจากปริมาณการผลิตน้ำ จะสามารถผลิตน้ำเพียงพอแก่การให้บริการไปได้ถึงปี พ.ศ. 2539²

3) โครงการปรับปรุงระบบโทรศัพท์ จากสถิติการให้บริการของขุมล้สายโทรศัพท์ และจำนวนผู้ขอจองติดตั้งโทรศัพท์ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 16 ปรากฏว่า จำนวนผู้ขอติดตั้งโทรศัพท์มีมากกว่าความสามารถในการให้บริการถึงกว่า 3 เท่าตัว ซึ่งมากกว่าจำนวนความต้องการที่องค์การโทรศัพท์คาดประมาณไว้ถึง 7,000 กว่าเลขหมาย (ตารางที่ 51)

¹ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, การพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าในภาคเหนือ 2522-2530, (เอกสารโรเนียว) และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการขอใช้ไฟฟ้าและให้บริการ สักนักงานการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่

² สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่วางแผนงานปรับปรุงระบบการจ่ายน้ำประปา จังหวัดเชียงใหม่ สักนักงานการประปาล้ส่วนภูมิภาค จังหวัดเชียงใหม่

จากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ องค์การโทรศัพท์จึงมีโครงการที่จะขยายข่ายการให้บริการเพิ่มขึ้นอีก 3,000 คู่สาย และจะขยายข่ายการให้บริการออกไป โดยจะตั้งที่ทำการชุมสายใหม่อีก 1 แห่ง ที่บริเวณถนนทุ่งโฮเต็ล นอกจากนี้มีโครงการที่จะปรับปรุงขอบเขตการให้บริการของชุมสายโทรศัพท์ทั้ง 3 แห่ง (รวมที่จะตั้งใหม่) (แผนที่ 23)

ตารางที่ 49 แสดงความต้องการปริมาณไฟฟ้าในขนาดของจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ.	ปริมาณไฟฟ้าที่ต้องการ (ล้านกิโลวัตต์)
2525	228.6
2526	259.3
2527	292.1
2528	325.7
2529	362.0
2530	402.5

หมายเหตุ : ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ของจังหวัดเชียงใหม่ประมาณร้อยละ 60 เป็นปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 50 แสดงระยะเวลาและรายละเอียดของโครงการปรับปรุงและสร้างท่อประปา พ.ศ. 2529

ระยะเวลา	รายละเอียดของโครงการ			
	ปรับปรุง	ขยาย	ท่อใหม่	การก่อสร้าง
	ขนาด ๕ ท่อใหม่	ขนาด ๕ ท่อใหม่	ขนาด ๕ ท่อใหม่	สถานที่
ช่วงที่ 1	200-250 ม.ม. - ถนนพิษณุพนคร - ถนนเชียงใหม่สี่กั๊กแพ่ง (ตอนวงแหวนรอบนอก) - ถนนท่าแพและถนนเจริญเมือง บางส่วน - ถนนเสียบฝั่งวังขวาตาม ตะวันออกเฉียงเหนือ	200-250 ม.ม.	200-250 ม.ม.	- ถนนลำปางใหม่-เขียงดาวช่วงถนนวงแหวนถึงศาลากลางจังหวัด - ถนนวงแหวนรอบนอกด้านตะวันตกเฉียงเหนือ - ถนนเชื่อมถนนบัวราชภูธรกับถนนวงแหวนรอบนอก
ช่วงที่ 2	200-250 ม.ม. - ถนนเชียงใหม่-ลำพูน (ลำปางเก่า) บริเวณ เศษชุมชนหนองหอย	200-250 ม.ม.	100-150 ม.ม. 200-250 ม.ม.	- พื้นที่ด้านใต้ของเมือง - ถนนวงแหวนด้านใต้วงกลางพื้นที่ด้านใต้ของเมือง
ช่วงที่ 3	-	-	200-250 ม.ม.	- ถนนเชื่อมถนนลำปางเขียงใหม่-ลำพูน (ลำปางเก่า) กับพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ด้านตะวันออกเฉียงใต้
ช่วงที่ 4	-	-	200-250 ม.ม.	- ถนนวงแหวนชั้นในด้านเหนือ ด้าน ตะวันออกเฉียงเหนือ และด้าน ตะวันตกเฉียงเหนือ - ถนนวงแหวนด้านตะวันตกเฉียงใต้
ช่วงที่ 5	200-250 ม.ม. - ถนนแยกถนนโยคีตาม (ถนนวงแหวนชั้นใน) - ถนนนิมมานเหมินท์	200-250 ม.ม.	300-400 ม.ม.	-

ตารางที่ 51 แสดงการคาดคะเนความต้องการโทรศัพท์ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2525-2533

พ.ศ.	ความต้องการ
2525	13,701
2526	14,651
2527	15,609
2530	18,634
2533	21,934

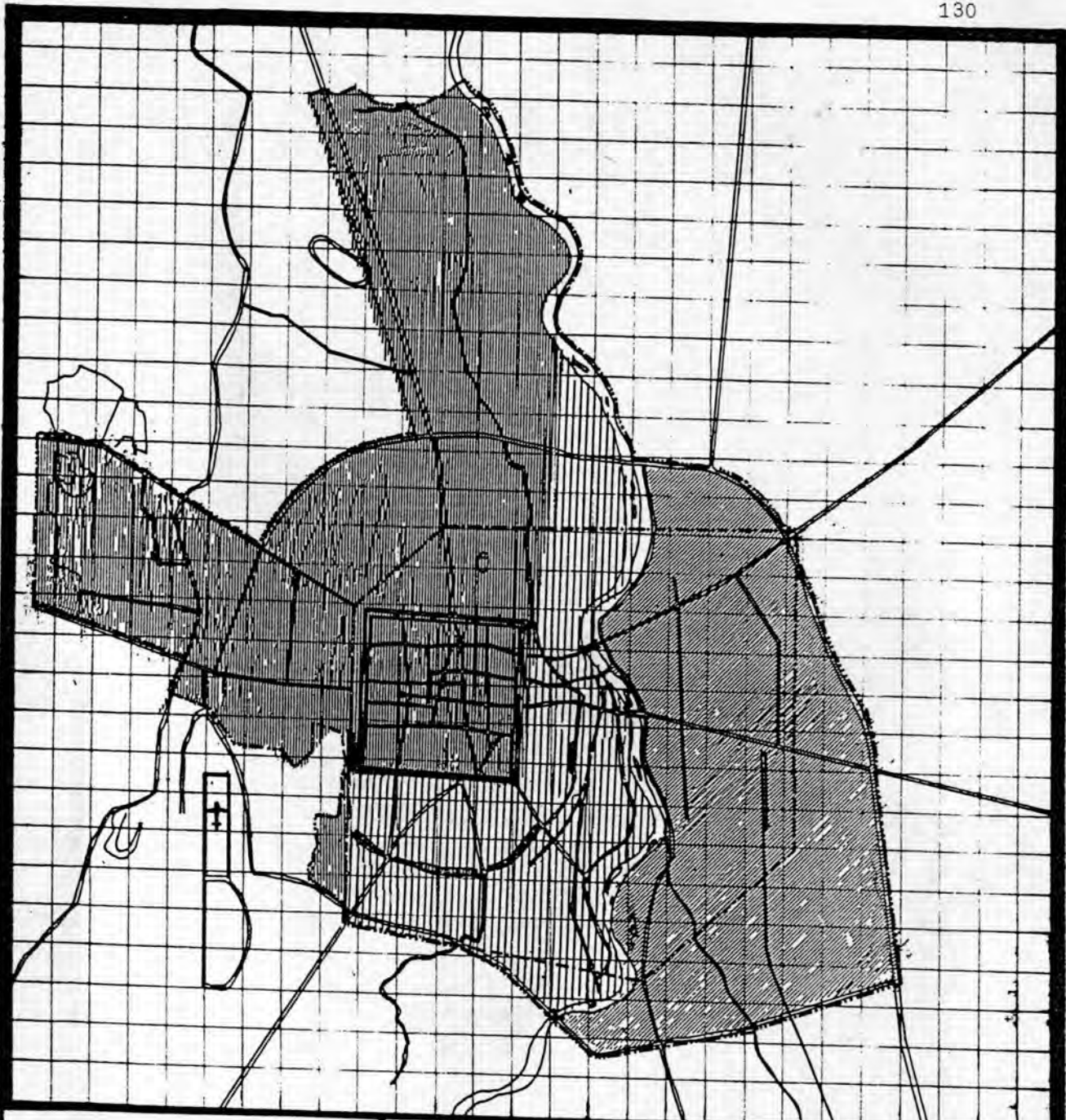
1.4 โครงการพัฒนาบริการสาธารณะของสำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 เกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ ที่ทางสำนักงานเทศบาลฯ เป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่ายังมีปัญหาในการให้บริการในด้านต่าง ๆ อาทิ การตัดเก็บขยะ การจัดทำทางระบายน้ำ และการปรับปรุงถนน

โครงการเพื่อแก้ไขเกี่ยวกับการระบายน้ำและการปรับปรุงถนน ได้มีแผนงานไว้บ้างแล้วเป็นบางส่วนในแผนพัฒนาเมืองหลัก แต่บางส่วนเป็นงานที่ทางเทศบาลจะต้องดำเนินการเอง ซึ่งในเรื่องนี้ทางเทศบาลมีโครงการจะขอกู้เงินจากเงินสะสมของเทศบาลมาใช้ในการปรับปรุงถนน (โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นเขตขยายใหม่)¹ นอกจากนี้จะทำมาดการปรับปรุงและวางท่อระบายน้ำเพิ่มขึ้น และจะเพิ่มจำนวนรถขนขยะจาก 25 เป็น 27 คัน เพื่อให้สามารถตัดเก็บขยะได้รวดเร็วขึ้น รวมทั้งเพิ่มบุคลากรในการตัดเก็บขยะและลอกท่อระบายน้ำ อย่างไรก็ตาม การขยายจำนวนวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรในการให้บริการเหล่านี้จะยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเขตการบริการรวมทั้งเขตเทศบาลที่ขยายใหม่ด้วย ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหามากเพราะมีข้อจำกัดในการขยายการบริการเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณที่ได้รับ² อย่างไรก็ตามการขยายกำลังการให้บริการเท่าที่เป็นอยู่นี้จะช่วยบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นได้บ้าง

¹ สัมภาษณ์ นายอมรพันธ์ นิมานันท์ เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด วันที่ 3 สิงหาคม 2526.

² สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขุ์ สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่, 8 กุมภาพันธ์

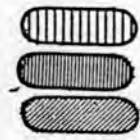
การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่
23

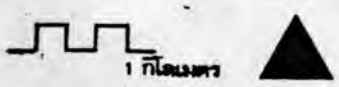
แสดง :
ย้ายบริการโทรศัพท์ในอนาคต

เครื่องหมาย

- เขตเทศบาลเก่า
- เขตเทศบาลใหม่
- ถนน
- ~ แม่น้ำ

- เขต 1
- เขต 2
- เขต 3

ที่มา:

นอกจากโครงการปรับปรุงการให้บริการเหล่านี้แล้ว สำนักงานเทศบาลยังได้พยายามเพิ่มพื้นที่เพื่อการพักผ่อนของประชาชนอีก โดยการสร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้นโดยใช้พื้นที่สาธารณะ อาทิ วัด ลู่สำน เป็นพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งในขณะนี้ได้จัดทำไปบ้างแล้วในบริเวณ ลู่สำนหายยา นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการขุดแต่งบริเวณริมตลิ่งของแม่น้ำปิง เพื่อให้การไหลของน้ำเป็นไปโดยสะดวก และเป็นผลดีในแง่ทัศนียภาพและภูมิทัศน์ชุมชนอีกด้วย

1.5 โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยของการเคหะแห่งชาติ การเคหะแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดทำโครงการเคหะชุมชนอื่น ในพื้นที่ตำบลหนองหอย ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมือง ในเขตเทศบาลส่วนที่ย้ายใหม่ทางด้านทิศใต้ โครงการนี้เป็นโครงการเคหะชุมชนขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 80.53 ไร่ มีบ้านในโครงการ 782 หน่วย ซึ่งเปิดให้ประชาชนจับจองแล้ว โครงการนี้เป็นโครงการเคหะชุมชนแบบสมบูรณ์แบบคือ ได้จัดให้มีโรงเรียนอนุบาลสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น และบริเวณสาธารณูปโภคอื่น ๆ ไว้ในชุมชนพร้อมสรรพ

ผลจากการดำเนินการตามโครงการนี้จะทำให้มีผู้เข้าอยู่อาศัยในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก

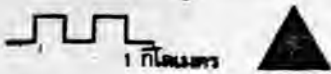
1.6 ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ การดำเนินการจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ เพื่อที่จะวางแผนให้มีการใช้ที่ดินภายในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2527 จึงได้มีการจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่เสร็จเรียบร้อย และขณะนี้อยู่ระหว่างการประกาศใช้

ตามแผนการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวมฉบับนี้ ได้กำหนดการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ไว้ โดยระบุลงในพื้นที่ (ดังแสดงในแผนที่ 24) การกำหนดการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวมนี้ แม้ว่าจะไม่มีผลต่อการใช้ที่ดินก่อนการประกาศใช้ผังเมืองรวม แต่ก็เป็นที่คาดว่า หลังจากการประกาศใช้แล้ว จะทำให้สภาพการใช้ที่ดินภายในเมืองเชียงใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะสามารถป้องกันปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นพิษภายในเมืองได้ รวมทั้งจะช่วยให้การดำเนินการกิจการต่าง ๆ ภายในเมืองสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการวางผังเมืองรวมได้วางระบบการคมนาคมไว้ด้วย (แผนที่ 25)

จากแผนที่แสดงการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่นี้ จะเห็นได้ว่าในขอบเขตเทศบาลใหม่จะมีพื้นที่การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย พาณิชยกรรม คำสนสถาน สถาบันการศึกษา บริเวณอนุรักษ์วัฒนธรรม และนันทนาการ เป็นส่วนใหญ่ พื้นที่เพื่อกิจกรรมคสังสินค้าและอุตสาหกรรม จะอยู่บริเวณนอกเขตเทศบาล

**การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่**

ที่มา:

แผนที่
24

แสดง :

ผังเมืองรวมเชียงใหม่

เครื่องหมาย

----- เขตเทศบาลเก่า

----- เขตเทศบาลใหม่

———— ถนน

~~~~~ แม่น้ำ

● ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย

▨ ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง

▩ ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและพาณิชยกรรม

● สถาบันราชการ-สาธารณูปโภค

● สถาบันการศึกษา

● อุตสาหกรรมและคลังสินค้า

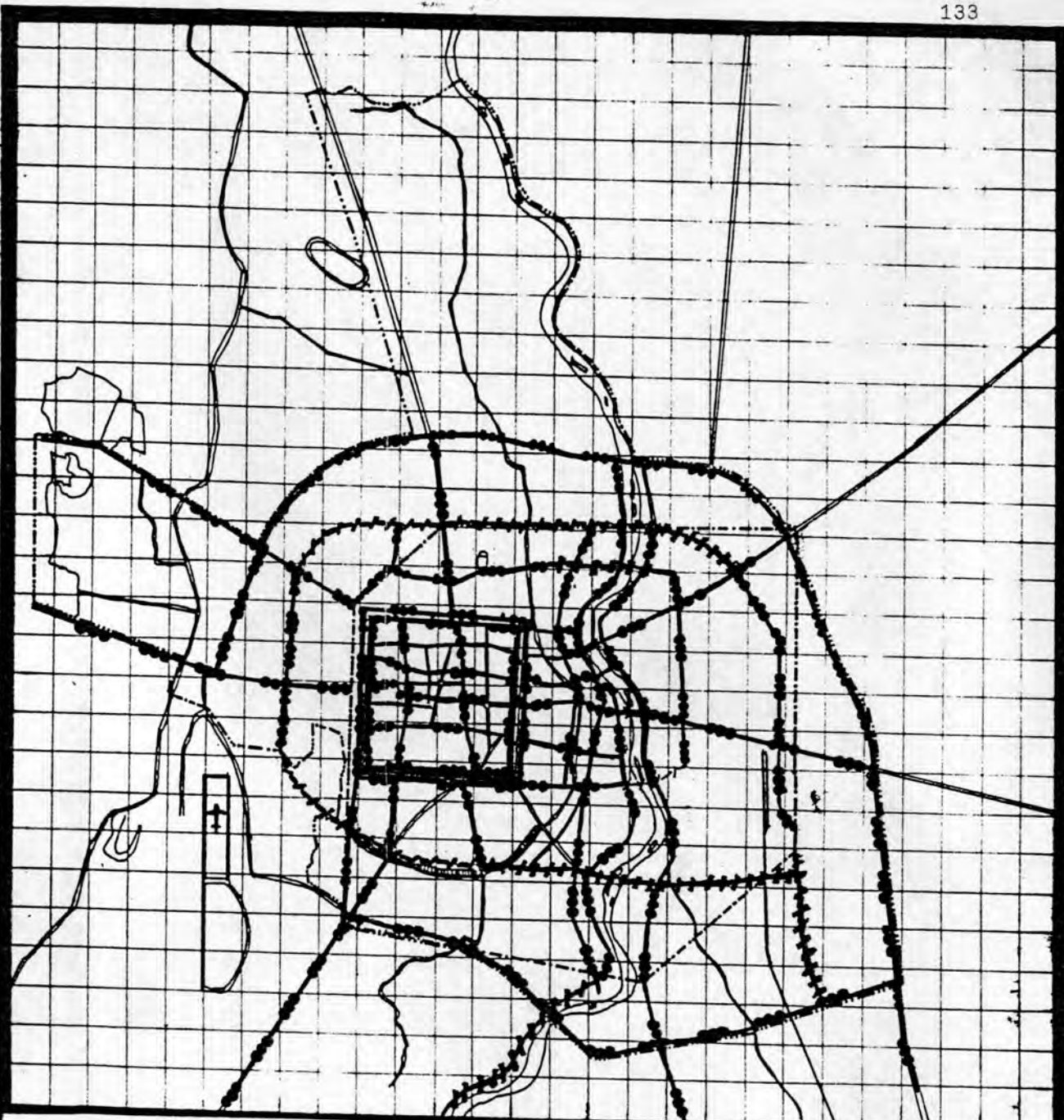
● คลังสินค้า

● ศาสนสถาน

● นันทนาการ

● สวนและเกษตรกรรม

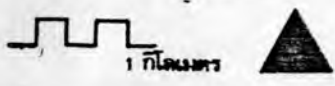
● อนุรักษ์วัฒนธรรม

การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ : 25
แสดง : ผังการคมนาคม

- เครื่องหมาย
- เขตเทศบาลเก่า
  - เขตเทศบาลใหม่
  - ถนน
  - ~ แม่น้ำ
  - ++++ ถนนในโครงการ
  - ถนนเดิมขยายเขตทาง

ที่มา:

จากแนวนโยบายของรัฐ และข้อกำหนดการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าในอนาคตพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่จะเป็นพื้นที่ที่เน้นประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก ทั้งนี้โดยมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนับสนุนการอยู่อาศัยอย่างพร้อมมูล นอกจากนี้โครงการพัฒนาต่าง ๆ จะช่วยให้พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความน่าพักอาศัยมากยิ่งขึ้น และจะเป็นผลให้พื้นที่เขตเทศบาลมีแรงดึงดูดทางประชากรสูงขึ้นด้วย

2. การคาดประมาณการใช้ที่ดินในอนาคต

ในการคาดประมาณการใช้ที่ดินในอนาคต ได้พิจารณาถึงประชากรเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงและเด่นชัดที่สุดต่อการใช้ที่ดินและการขยายตัวในอนาคต ดังนั้นในการคาดประมาณการใช้ที่ดินจึงต้องทำการคาดประมาณประชากรในอนาคต

2.1 การคาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคต การคาดประมาณประชากรใช้ข้อมูลจากการศึกษาถึงสถิติจำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 ถึง พ.ศ. 2525 แสดงให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มประชากรเป็นไปอย่างไม่มีมาเลื่อ โดยเฉพาะเมื่อมีการสำรวจจำนวนประชากรกับทะเบียนบ้านในเขตเทศบาล ในปี พ.ศ. 2522 ปรากฏว่าจำนวนประชากรจริงน้อยกว่าจำนวนประชากรในทะเบียนบ้าน ดังนั้นอัตราการเพิ่มประชากรในช่วง พ.ศ. 2521-2522 จึงลดต่ำลงมาก ในการศึกษาเพื่อคาดประมาณประชากรในครั้งนี้จึงต้องทำการปรับอัตราการเพิ่มประชากรใหม่ด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วจึงทำการคาดประมาณประชากร โดยใช้สูตรเส้นการถดถอย (Simple Linear Regression) เป็นแบบจำลอง (Model) ในการทำการคาดประมาณ

สูตร

$$y = a + bx$$

เมื่อ

$$y = \text{อัตราการเพิ่มประชากรในปีนั้น}$$

$$x = \text{ปี}$$

a และ b = ค่าสัมประสิทธิ์และค่าคงที่ที่คำนวณได้จากคะแนนดิบ

$$a = \bar{y} - \bar{b}x$$

$$b = \frac{\sum xy - \sum x \sum y / N}{\sum x^2 - (\sum x)^2 / N}$$

ผลจากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลประชากรจากปี พ.ศ. 2506-2525 เป็นดังนี้

$$b = \frac{480.2 - 481.95}{2870 - 2205}$$

$$= - 0.002632$$

$$a = 2.295 + 0.027636$$

$$= 2.3226$$

ผลจากการคำนวณโดยการแทนค่า a, b ที่คำนวณลงในสูตรจะได้จำนวนประชากรในอนาคต
ดังแสดงในตารางที่ 52

ตารางที่ 52 แสดงจำนวนประชากรคาดประมาณ

พ.ศ.	อัตราการเพิ่มประชากร	จำนวนการเพิ่มประชากร	จำนวนประชากรในอนาคต
2526	2.27	2,365	106,555
2527	2.26	2,408	108,963
2528	2.26	2,463	111,426
2529	2.26	2,518	113,944
2530	2.26	2,575	116,519
2531	2.25	2,622	119,141
2532	2.25	2,681	121,822
2533	2.25	2,741	124,563
2534	2.25	2,803	127,366
2535	2.25	2,866	130,232
2536	2.24	2,917	133,149
2537	2.24	2,983	136,132
2538	2.23	3,036	139,168
2539	2.23	3,103	142,271

2.2 การคาดประมาณการใช้ที่ดินในอนาคต ในการคาดประมาณการใช้ที่ดิน ทำการคาดประมาณโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่กิจกรรมดังนี้

1) ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย เกณฑ์มาตรฐานการใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัยที่นำมาใช้คือ

- เกณฑ์มาตรฐานการใช้ที่ดินของสำนักผังเมืองกำหนดความหนาแน่นของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยประเภทต่าง ๆ สำหรับผังนครหลวง ดังนี้

ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย 15 คน/ไร่'

ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง 40 คน/ไร่'

ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก 60 คน/ไร่'

- เกณฑ์มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติสำหรับเขตเมือง 50-150 คน/ไร่'

- เกณฑ์มาตรฐานของสหประชาชาติไม่เกิน 50 คน/ไร่'

- เกณฑ์มาตรฐานของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 55 คน/ไร่'

- เกณฑ์การใช้ที่ดินตามทฤษฎี Neighbourhood 15 คน/ไร่¹

- เกณฑ์มาตรฐานความหนาแน่นของสำนักผังเมือง ในการคาดประมาณการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยรวม ตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2540 คือ ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยรวมเท่ากับ 12.63 คน/ไร่¹

จากเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ได้เลือกใช้ความหนาแน่นต่ำสุด เพื่อคาดประมาณการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยมากที่สุด เพื่อให้เพียงพอสำหรับรองรับการเพิ่มของประชากรในอนาคตได้ ซึ่งผลการคาดประมาณปรากฏในตารางที่ 55

2) ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม การคาดประมาณการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม ได้นำเอาสัดส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมในเขตเทศบาลฯ ปี พ.ศ. 2525 มาพิจารณา ร่วมกับเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ด้วยคือ

¹ Arthur B. Gallion and Simon Elsnor, The Urban Pattern City Planning and Desigh, (New Jersey : D. Van Nastrand Company inc.) PP. 252.

- การโยกย้ายที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2525 ความหนาแน่นของการโยกย้ายที่ดินเท่ากับ 108 คน/ไร่'
- ค่าเฉลี่ยการโยกย้ายที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมของกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2526 เท่ากับ 221 คน/ไร่'
- เกณฑ์มาตรฐานการคาดประมาณการโยกย้ายที่ดินของสำนักผังเมืองตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่เท่ากับ 117.45 คน/ไร่¹

จากเกณฑ์การโยกย้ายที่ดินข้างต้นนี้ได้เลือกใช้ความหนาแน่นของการโยกย้ายที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมเท่ากับ 108 คน/ไร่' ซึ่งเป็นค่าความหนาแน่นต่ำสุดเพื่อคาดประมาณพื้นที่มากที่สุดและผลของการคาดประมาณ ปรากฏในตารางที่ 55

3) ที่ดินเพื่อการศึกษา จากตารางที่ 53 แสดงสัดส่วนของการโยกย้ายที่ดินเพื่อการศึกษาต่อประชากรนักเรียน พบว่ามีความหนาแน่นของการโยกย้ายที่ดินเท่ากับ 60 คน/ไร่' (ประชากรนักเรียนทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 26.2 ของประชากรทั้งหมด) ซึ่งจากเกณฑ์นี้สามารถคำนวณพื้นที่การโยกย้ายที่ดินเพื่อการศึกษาได้ดังนี้

<u>พ.ศ.</u>	<u>จำนวนนักเรียนทั้งหมด</u>	<u>จำนวนพื้นที่ทั้งหมด</u>
2529	29,853	497.55
2534	33,370	556.17
2539	37,275	621.25

จากมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ ได้กำหนดขนาดการโยกย้ายที่ดินเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้²

¹ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย "ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่" (เอกสารโรเนียว) หน้า 139

² การเคหะแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย, กำหนดรายการมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม, (เอกสารโรเนียว)

ตารางที่ 53 แสดงสัดส่วนการใช้จ่ายเงินประเภทต่าง ๆ ต่อประชากรในเขตเทศบาลนคร-
เชียงใหม่ พ.ศ. 2525

ประเภทการใช้จ่ายเงิน	พื้นที่ (คน : ไร่)		
	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร	สัดส่วน
ที่อยู่อาศัย	4,740.94	104,190	21.98
พาณิชยกรรม	962.5	104,190	108.25
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	228.13	3,161 ¹	13.86*
การศึกษา	456.25	27,318 ²	59.88**
สถานที่ราชการ	1,239.06	104,190	84.09
ศาสนา	603.13	104,190	172.75
สาธารณูปโภค	68.75	104,190	1,515.49
นันทนาการ	268.75	104,190	387.68
ที่ว่าง	2,370.0	104,190	43.96

หมายเหตุ * ประชากรวัยแรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่อพื้นที่

** ประชากรวัยศึกษา (นักเรียน-นักศึกษา) ต่อพื้นที่

ที่มา : ¹สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2525

²จำนวนนักเรียนจากการสำรวจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่
(เฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่)

- (1) โรงเรียนอนุบาล มีนักเรียนร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด ไร่เนื้อที่ 1 ไร่ ต่อนักเรียนอนุบาล 120 คน
- (2) โรงเรียนประถมศึกษา มีนักเรียนร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด ไร่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 2.5 ไร่ และเพิ่ม 0.5 ไร่ ทุก 100 คน
- (3) โรงเรียนมัธยมต้น มีนักเรียนร้อยละ 7.5 ของประชากรทั้งหมด ไร่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ และเพิ่ม 0.5 ไร่ ทุก 100 คน
- (4) โรงเรียนมัธยมปลาย มีนักเรียนร้อยละ 2.5 ของประชากรทั้งหมด ไร่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ และเพิ่ม 0.5 ไร่ ทุก 100 คน
- (5) โรงเรียนอาชีวศึกษา มีนักเรียนร้อยละ 2.5 ของประชากรทั้งหมด ไร่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ และเพิ่ม 0.5 ไร่ ทุก 100 คน

จากเกณฑ์นี้เมื่อนำมาคำนวณหาจำนวนนักเรียนและพื้นที่ที่ต้องการจะได้ดังตารางที่ 54 ทั้งนี้เมื่อเทียบกับการคาดประมาณโดยใช้เกณฑ์การไร่ที่ดินปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ค่าขนาดพื้นที่ตามตาราง 54 เล็กกว่า ดังนั้นจึงใช้เกณฑ์การคาดประมาณตามการไร่ที่ดินปี พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นจำนวนที่ดินสำหรับกิจกรรมการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยการประมาณการไม่ควรต่ำกว่านี้

4) ที่ดินเพื่อสถาบันราชการ ในปี พ.ศ. 2525 ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พื้นที่การไร่ที่ดินประเภทสถาบันราชการจำนวน 1,239.06 ไร่ (พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตทหาร) ในการคาดประมาณการไร่ที่ดินในอนาคตสำหรับกิจกรรมประเภทนี้ให้คงเดิมไม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า หน่วยงานราชการที่มีอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลปัจจุบันมีพื้นที่ทำการเพียงพอแล้ว และนอกจากนี้ยังมีพื้นที่เพื่อการขยายและรวมหน่วยงานราชการไว้แล้ว ที่ศูนย์ราชการที่ตำบลดอนแก้ว ดังนั้นพื้นที่ให้บริการประชากรจะไปรวมอยู่ที่นั่น ในอนาคตพื้นที่สถาบันราชการอาจจะลดลงกว่าปัจจุบันก็เป็นได้ เพราะยังมีบางหน่วยงานที่จะต้องย้ายที่ทำการออกไป แต่ยังไม่ได้อ้าย ด้วยเหตุที่ว่ายังก่อสร้างที่ทำการไม่เสร็จ (เช่น เรือนศาลากลางเชียงใหม่) เมื่อโครงการศูนย์ราชการเสร็จสมบูรณ์ หน่วยงานบริการประชาชนส่วนใหญ่จะไปรวมกันอยู่ที่ศูนย์ราชการ หน่วยที่ยังคงเหลืออยู่ในเขตเทศบาลจึงมีน้อยมากและไม่ค่อยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนมากนัก (เช่น ค่ายกาวิละ) ในการศึกษาครั้งนี้จึงไม่เพิ่มพื้นที่การไร่ที่ดินประเภทนี้

ตารางที่ 54 แสดงจำนวนที่ดินเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2529, 2534, 2539 โดยใช้
เกณฑ์มาตรฐานการเคหะแห่งชาติ

ระดับการศึกษา	จำนวนนักเรียน			จำนวนพื้นที่		
	2529	2534	2539	2529	2534	2539
อนุบาล	6,837	7,642	8,536	56.98	63.68	71.13
ประถมศึกษา	15,952	17,831	19,918	81.56	90.96	101.39
มัธยมศึกษาตอนต้น	8,546	9,552	10,670	47.36	52.39	57.98
มัธยมปลาย	2,849	3,184	3,557	19.12	20.80	22.66
อาชีวศึกษา	2,849	3,184	3,557	19.12	20.80	22.66
รวม	37,033	41,393	46,238	224.14	278.63	275.82

5) ที่ดินเพื่อการค้าส่ง ภายในเขตเทศบาลพื้นที่เพื่อเป็นค้าส่งลถานอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีการสร้างวัดเพิ่มขึ้นอีกในระยะเวลา 20-30 ปีข้างหน้า การไ้ที่ดินเพื่อกิจกรรมนี้จึงให้คงเดิมไว้

6) ที่ดินเพื่อการสาธารณูปโภค ปัญหาสำคัญประการหนึ่งภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่พบจากผลการสำรวจก็คือ การขาดขยายการให้บริการสาธารณูปโภค ดังนั้นจึงเป็นที่แน่นอนว่าในอนาคตจำเป็นจะต้องเพิ่มพื้นที่เพื่อกิจกรรมนี้ ในการคาดประมาณการไ้ที่ดินเพื่อการสาธารณูปโภคได้นำเอาค่าเฉลี่ยของประชากรที่ไ้บริการต่อพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2526 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ 24 เขตของ กทม. เท่ากับ 551 คน/ไร่

ค่าเฉลี่ยของเขตชั้นกลางของ กทม. เท่ากับ 323 คน/ไร่

ค่าเฉลี่ยของเขตชั้นกลางเฉพาะฝั่งพระนคร เท่ากับ 245 คน/ไร่

ในการนำไปไ้เพื่อคาดประมาณ ไ้เกณฑ์เฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่ต่ำที่สุดเป็นเกณฑ์การคาดประมาณ ซึ่งผลการคาดประมาณได้แสดงไว้ในตารางที่ 55

7) ถนน การคาดประมาณพื้นที่ถนน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยการไ้ที่ดินเพื่อเป็นถนนในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526 (ข้อมูลของสำนักผังเมือง) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ถนนใน 24 เขตของ กทม. เท่ากับ 281 คน/ไร่

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ถนนในเขตชั้นกลางของ กทม. เท่ากับ 324 คน/ไร่

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ถนนในเขตชั้นกลางฝั่งพระนครของ กทม. เท่ากับ 250 คน/ไร่

จากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังกล่าว ได้นำเอาค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาทำการคาดประมาณ

8) ส่วนสาธารณะ มาตรฐานพื้นที่ส่วนสาธารณะ ที่นำมาพิจารณามี 2 เกณฑ์ คือ

- มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ เท่ากับ 10 ตารางเมตรต่อครอบครัวหรือเท่ากับ 800 คน/ไร่

- มาตรฐานของสำนักผังเมือง (สำหรับเมืองที่มีประชากรมากกว่า 1 ล้านคน) เท่ากับ 200 คน/ไร่

จากเกณฑ์มาตรฐานข้างต้นนี้ ได้นำเอาเกณฑ์คาดประมาณของสำนักผังเมืองมาไ้ในการคาดประมาณการไ้ที่ดิน

ค่าความหนาแน่นของการไ้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ที่เลือกไ้นี้เมื่อนำมาทำการคาดประมาณการไ้ที่ดินในอนาคต จะได้ดังแสดงในตารางที่ 55

ตารางที่ 55 แสดงจำนวนที่ดินคาดประมาณ พ.ศ. 2529, 2534, 2539

ประเภทการใช้ที่ดิน	ขนาดการใช้ที่ดิน (ไร่)			เกณฑ์ที่ใช้คาด ประมาณ
	2529	2534	2539	
ที่อยู่อาศัย	8,786.14	9,797.38	10,943.92	13 คนต่อไร่ (จาก เกณฑ์ของสำนักผังเมือง ตามผังเมืองรวมเชียง- ใหม่)
พาณิชยกรรม	1,055.04	1,179.31	1,317.32	108 คน/ไร่ (ตามสัดส่วน การใช้ที่ดินในเขต เทศบาล พ.ศ. 2525)
การศึกษา	497.55	556.17	621.25	60 คน/ไร่ (ตามสัดส่วน การใช้ที่ดินในกิจกรรม การศึกษาในเขต เทศบาล พ.ศ. 2525)
สถาบันราชการ	1,239.06	1,239.06	1,239.06	คงที่
สถาบันศาสนา	603.13	603.13	603.13	คงที่
สาธารณูปโภค	465.08	519.86	580.70	245 คน/ไร่ (ค่าเฉลี่ย ของเขตชั้นกลางฝั่ง พระนครของ กทม. พ.ศ. 2526)
ถนน	455.78	509.46	569.08	250 คน/ไร่ (ค่าเฉลี่ย ของเขตชั้นกลางฝั่ง พระนครของ กทม. พ.ศ. 2526)
ส่วนสาธารณะ	569.72	636.83	711.36	200 คน/ไร่ (สำนัก ผังเมือง)
พื้นที่รวม (ไร่)	13,671.5	15,041.2	16,585.82	
ประชากรทั้งหมด (คน)	113,944	127,366	142,271	
พื้นที่เขตเทศบาล (ไร่)	26,250	26,250	26,250	

จากตารางที่ 55 เมื่อพิจารณาจากพื้นที่ต้องไต่กับพื้นที่เขตเทศบาลในปี พ.ศ. 2527 จะเห็นได้ว่า พื้นที่เขตเทศบาลจะเพียงพอรองรับการขยายตัวไปได้จนถึงปี พ.ศ. 2539 แต่ถ้ามพิจารณาเปรียบเทียบกับขนาดเทศบาลในปี พ.ศ. 2525 (ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่มีข้อมูล) จะเห็นได้ว่าพื้นที่เขตเทศบาลในปี พ.ศ. 2525 ซึ่งมีอยู่เพียง 10937.5 ไร่ ไม่สามารถเพียงพอรองรับการขยายตัวของประชากรได้ ดังนั้นจึงได้มีการขยายเขตเทศบาลออกไปเป็น 26,250 ไร่

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากแผนการโยกย้ายที่ดินในเขตเทศบาลเดิมจะเห็นว่าในเขตเทศบาลเดิม ยังมีพื้นที่เหลืออยู่เป็นพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้พัฒนาอีกหลายแห่ง ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ควรจะได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ก่อนที่จะมีการขยายตัวออกไปนอกเขตเทศบาลเดิม ในการศึกษาในขั้นต่อไปเพื่อพิจารณาถึงลำดับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาสิ่งได้วิเคราะห์ถึงพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเดิมเป็นประการสำคัญ

2.3 ทิศทางการขยายตัวของการโยกย้ายที่ดิน การพิจารณาว่าการขยายของการโยกย้ายควรจะไปขยายไปในทิศทางใดนั้น พิจารณาจากสภาพการโยกย้ายที่ดินในปัจจุบันว่ามีการขยายไปในพื้นที่ขนาดใดบ้าง และพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ บนพื้นที่ว่า มีอะไร เป็นปัจจัยดึงดูดในการขยายตัวบ้าง

จากแผนที่แสดงการโยกย้ายประเภทต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2525 จะพบว่า ทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันออกเฉียงใต้ ยังมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นถ้าพิจารณาในแง่ที่ว่า มีพื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาเหลือ ในบริเวณดังกล่าวจะมีแนวโน้มที่จะมีการขยายตัวออกไปมากที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยประกอบในการพักอาศัย อาทิ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสังคมอื่น ๆ รวมทั้งโครงการพัฒนาพื้นที่และข้อกำหนดการโยกย้ายของผังเมืองรวม จะเห็นได้ว่าทิศทางการขยายตัวของการโยกย้ายจะมีการขยายไปทางด้านทิศเหนือมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันมีศูนย์ราชการแห่งใหม่เป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการขยายตัวอยู่แล้วและในอนาคตบริเวณดังกล่าวยังถูกกำหนดให้เป็นเขตที่อยู่อาศัยตามผังเมืองรวมเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีโครงการขยายเส้นทางคมนาคมและการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคใน

บริเวณนี้อีกด้วย ส่วนบริเวณทางด้านตะวันออกมีย้ายการบริการสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ อยู่บ้างพอสมควร แต่การที่เป็นพื้นที่ที่ถูกพัฒนาไปบ้างแล้วราคาที่ดินสูง ดังนั้นการขยายตัว อาจจะอยู่ในลำดับรองลงมา สำหรับบริเวณตะวันออกเฉียงใต้ตามข้อกำหนดการโยกย้ายที่ดินตามผังเมืองรวมให้เป็นบริเวณอุตสาหกรรมและคลังสินค้า การขยายตัวเพื่อการอยู่อาศัยจึงอยู่ในลำดับสุดท้าย

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการขยายตัวของการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาลนคร-เชียงใหม่ และนักวิชาการทางด้านผังเมือง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทิศทางและลักษณะการขยายตัวของการใช้ที่ดินภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พอสรุปได้ดังนี้¹

- การขยายตัวของการใช้ที่ดินในอนาคต จะมีปัจจัยหลักจากการขยายตัวของธุรกิจ การจัดสรรที่ดินและบ้าน โดยมีปัจจัยทางด้านการคมนาคมเป็นปัจจัยรอง

- การขยายตัวจะออกไปทางทิศเหนือ โดยมีศูนย์ราชการเป็นตัวดึงดูด ส่วนพื้นที่ทางตะวันออกจะมีการขยายตัวมากขึ้นหลังจากมีการสร้างสะพานแห่งใหม่ ซึ่งจะช่วยให้การคมนาคมระหว่างพื้นที่ทางตะวันตก และตะวันออกสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

- การขยายตัวออกไปโดยขาดการวางแผน ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะสร้างปัญหาในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งบริการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เพราะปัจจุบันการขยายตัว เป็นไปแบบตามยถากรรม ควรจะต้องมีการควบคุมการใช้ที่ดิน

3. ลำดับของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเพื่อการพักอาศัย

ในการพิจารณาว่าพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมในการพักอาศัยหรือไม่นั้น จะพิจารณาจากตัวแปรต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับการเลือกที่อยู่อาศัย (ที่

¹ สัมภาษณ์ นายวันชัย บุญสุรัตน์, ปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่, 6 กุมภาพันธ์ 2526
 สัมภาษณ์ นายวันชัย คุณารัตกุล, เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานโครงการพัฒนาเมืองหลัก สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่, 3 กุมภาพันธ์ 2526, สัมภาษณ์ นายชัยยา พุทธิวิวงศ์, ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่, 2 มีนาคม 2526, สัมภาษณ์ คำสตราจารย์ ฮัน นิรมานเหมินทร์, รองคำสตราจารย์ มานพ พงศ์พิต และ รองคำสตราจารย์ เกียรติ สีวะกุล ภาควิชาผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12 มีนาคม 2526

ไว้ดังกล่าวไว้ในบทที่ 2) เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง ราคาที่ดิน บริการทางสังคม ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ส้วมพแวดล้อม และอื่น ๆ นอกจากนี้เพื่อที่จะทราบว่าพื้นที่ใดควรได้รับการพัฒนา ก่อน-หลัง จะนำแนวทางการศึกษาพื้นที่ตามทฤษฎี Threshold Analysis มาเป็นหลักในการพิจารณา

ดังนั้นในการวิเคราะห์เนื้อหาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเพื่ออยู่อาศัยและลำดับที่ในการพัฒนา จะพิจารณาจากตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

- จำนวนเส้นทางรถประจำทาง
- พื้นที่ว่าง
- สถานศึกษา
- บริการสังคมต่าง ๆ (โรงพยาบาล / สถานีอนามัย-สถานีตำรวจ-ตลาด)
- ไฟฟ้า
- ประปา
- ถนน
- แหล่งงาน
- ทางระบายน้ำ
- ราคาที่ดิน
- พื้นที่ทำ่วม
- ปริมาณการจราจร

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่นำมาทำการวิเคราะห์นี้ มีการรวบรวมไว้เฉพาะในพื้นที่เขตเทศบาลเดิม ดังนั้นพื้นที่ทำการวิเคราะห์จึงเน้นในส่วนที่เป็นเขตเทศบาลเดิมเป็นสำคัญ สำหรับพื้นที่เขตเทศบาลในส่วนที่ย้ายใหม่ เมื่อพิจารณาในแง่ของ Threshold แล้วปรากฏว่า เป็นพื้นที่ที่ควรจะนำมาพัฒนาในระยะหลัง เมื่อมีการพัฒนาหรือนำพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเดิมมาใช้หมดแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่เขตเทศบาลในส่วนที่ย้ายใหม่ยังไม่ได้มีการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภค-สาธารณูปการเตรียมไว้ ดังนั้นจึงเป็นพื้นที่ที่จะต้องมีการลงทุนในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเดิม

สำหรับพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเดิม การวิเคราะห์พื้นที่โดยใช้ตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นดังนี้

3.1 จำนวนเส้นทางรถประจำทาง การเดินทางโดยรถประจำทางเป็นการเดินทางที่ประหยัดที่สุด ดังนั้นพื้นที่ที่มีรถประจำทางวิ่งผ่านหลายสาย จะทำให้ประชากรในเขตพื้นที่มีความสะดวกสบายในการเดินทางเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นการประหยัดรายจ่ายได้มากกว่าประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่ที่ไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน

ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีเส้นทางรถประจำทางที่วิ่งรับส่งผู้โดยสารภายในเขตเมืองเชียงใหม่ 4 เส้นทาง เกณฑ์ในการพิจารณาจึงให้ค่าคะแนนดังนี้

พื้นที่ที่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน 4 เส้นทาง ให้คะแนน 4

พื้นที่ที่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน 3 เส้นทาง ให้คะแนน 3

พื้นที่ที่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน 2 เส้นทาง ให้คะแนน 2

พื้นที่ที่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน 1 เส้นทาง ให้คะแนน 1

3.2 พื้นที่ว่าง การพัฒนาพื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรมใด ๆ ย่อมจะมีความสะดวกและเป็นไปได้มากที่สุด หากพื้นที่นั้น ๆ เป็นที่ว่างซึ่งยังไม่มีกิจกรรมใด ๆ เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนั้นในการให้ค่าคะแนนจึงให้ค่าคะแนนแก่เขตที่มีพื้นที่ว่างมากที่สุดเป็นเขตที่มีคะแนนสูงสุด

พื้นที่ว่างเกินกว่า 1 ตารางกิโลเมตร ให้คะแนน 4

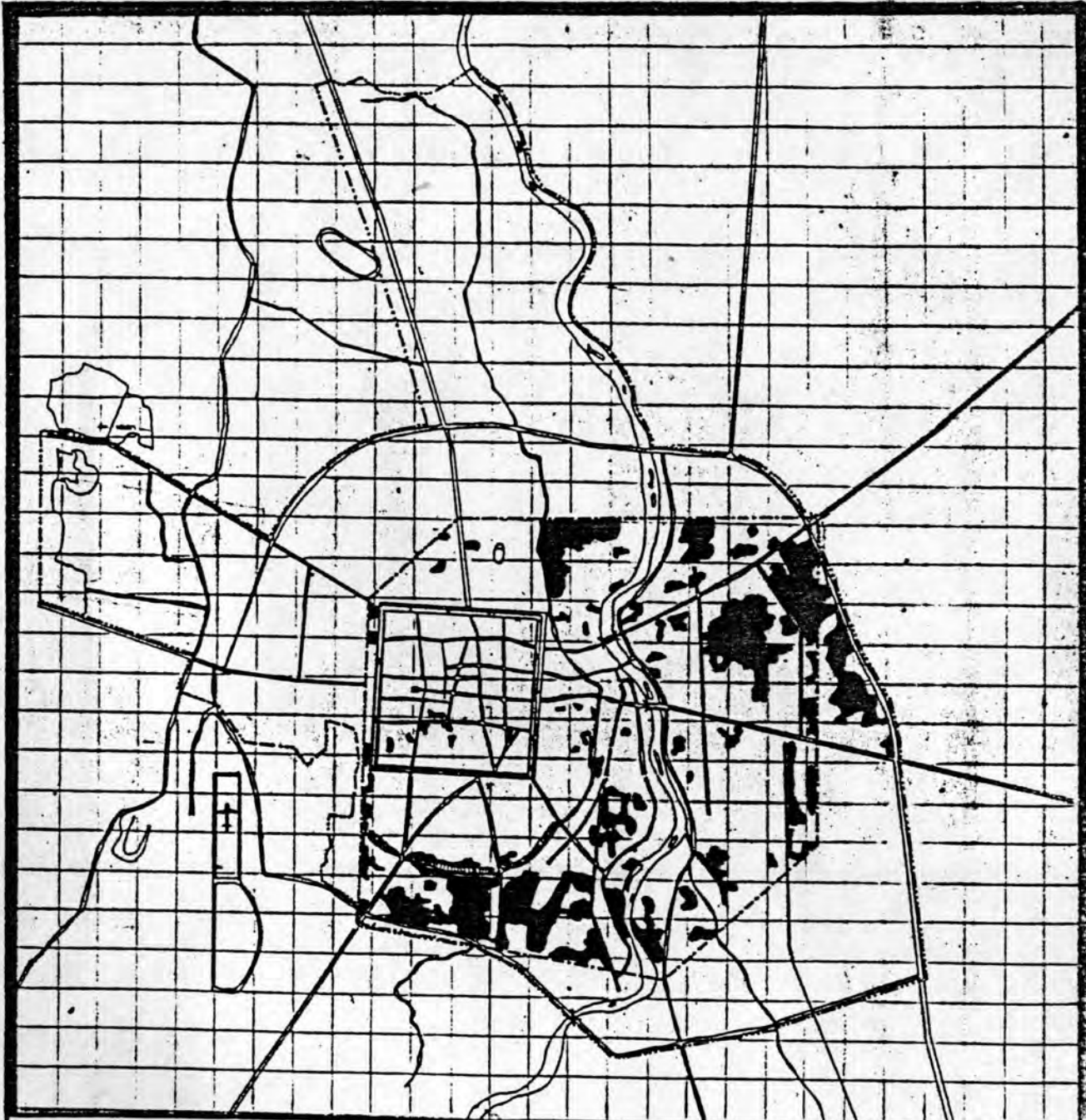
พื้นที่ว่าง 0.76 - 1 ตารางกิโลเมตร ให้คะแนน 3

พื้นที่ว่าง 0.5 - 0.75 ตารางกิโลเมตร ให้คะแนน 2

พื้นที่ว่างน้อยกว่า 0.5 ตารางกิโลเมตร ให้คะแนน 1

3.3 สถาบันการศึกษา เนื่องจากปัญหาในการเดินทางเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอื่น ๆ มากมาย ดังนั้นปัจจัยหนึ่งในการเลือกที่พำนักคือ การอยู่ใกล้แหล่งงาน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งแนวความคิดนี้ในทฤษฎีของ Neighbourhood ก็เน้นถึงปัญหานี้เป็นสำคัญ โดยพยายามจัดชุมชนที่มีขนาดพอเหมาะและมีกิจกรรมที่จำเป็นอยู่ภายในชุมชน โดยเน้นถึงความสามารถในการเดินเท้าเพื่อไปใช้บริการนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการเดินทางกิจกรรมที่ถูกระบุตามทฤษฎีนี้ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การศึกษาระดับประถม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นนี้ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนัก จึงจำเป็นต้องศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัย ดังนั้นในการพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานี้ จึงได้ให้ค่าคะแนนของสถานศึกษาเป็น 4 ระดับคือ

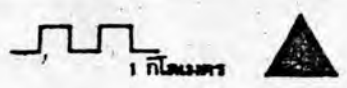
การศึกษาระดับอนุบาล-ประถมศึกษา ให้คะแนน 4

การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ : 26
แสดง : พื้นที่ว่าง

- เครื่องหมาย
- เขตเทศบาลเก่า
  - เขตเทศบาลใหม่
  - ถนน
  - ~ แม่น้ำ
  - พื้นที่ว่าง

ที่มา:

การศึกษาระดับมัธยมต้น ให้คะแนน 3

การศึกษาระดับมัธยมปลาย-อาชีวศึกษา ให้คะแนน 2

การศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้คะแนน 1

เมื่อทำการคูณค่าคะแนนกับจำนวนสถานศึกษาแล้ว ได้จัดเกณฑ์ค่าคะแนนปัจจัยสถานศึกษาดังนี้

ค่าคะแนนสถานศึกษามากกว่า 75 ให้คะแนน 4

ค่าคะแนนสถานศึกษา 51-- 75 ให้คะแนน 3

ค่าคะแนนสถานศึกษา 25 - 50 ให้คะแนน 2

ค่าคะแนนสถานศึกษาน้อยกว่า 25 ให้คะแนน 1

3.4 บริการสังคม ตามทฤษฎี Neighbourhood อธิบายว่า ภายในชุมชนควรมีบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นภายในชุมชน ได้แก่ สถานีตำรวจ ตลาด และสถานพยาบาลจากปัจจัยเหล่านี้ เมื่อนำมาพิจารณาในพื้นที่เขตเทศบาล จะเป็นดังนี้

1) สถานีตำรวจ พื้นที่เขตเทศบาล มีสถานีตำรวจ 2 ระดับคือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง (แยกเป็น 2 สถานีคือ กองเมือง และโรงพักแม่ปิง) นอกจากนี้มีป้อมตำรวจในการให้ค่าคะแนนของสถานีตำรวจ จะให้ค่าคะแนนโดยพิจารณาจากระดับของหน่วยงานคือถ้าเป็นป้อมตำรวจ จะมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ 2-3 ราย และเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุด ดังนั้นจึงให้ค่าคะแนนป้อมตำรวจ เท่ากับ 1 ส่วนสถานีตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานระดับใหญ่ขึ้นมา จะมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ 20-30 นาย ดังนั้นจึงให้ค่าคะแนนสถานีตำรวจสูงกว่าป้อมตำรวจ 10 เท่าคือ มีคะแนนเท่ากับ 10 ดังนั้นค่าคะแนนของสถานีตำรวจจะเป็นดังนี้

ป้อมตำรวจ ให้คะแนน 1

สถานีตำรวจ ให้คะแนน 10

พื้นที่ใดที่มีทั้งป้อมตำรวจและสถานีตำรวจ จะมีค่าคะแนนเป็นดังนี้

$$(\text{จำนวนป้อมตำรวจ} \times 1) + (\text{จำนวนสถานีตำรวจ} \times 10)$$

2) ตลาด ในเขตเทศบาลมีตลาดที่ให้บริการสินค้า 2 ระดับคือ ตลาดท้องถิ่นและตลาดภูมิภาค

ตลาดท้องถิ่น หมายถึง ตลาดที่มีสินค้าจำเป็นต่อการบริโภคภายในท้องถิ่น เช่น ตลาดช่วงสิงห์ ตลาดลุ่มเพชร ตลาดทิพย์เนตร ฯลฯ

ตลาดภูมิภาค หมายถึง ตลาดที่ให้บริการสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภคของคนภายในท้องถิ่นและคนภายนอก เช่น ตลาดเมืองเชียงใหม่

การพิจารณาให้ค่าคะแนนของตลาดทั้งสองประเภทนี้ จะให้ค่าคะแนนตลาดภูมิภาคต่ำกว่าตลาดท้องถิ่นเท่าตัว ทั้งนี้เนื่องจากตลาดประเภทนี้จะมีสินค้าประเภทส่งออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ มากกว่าและลักษณะการขายมักจะเป็นการขายส่งในจำนวนครั้งละมาก ๆ ลักษณะและชนิดของสินค้า เป็นการให้บริการผู้บริโภคนอกชุมชนมากกว่าผู้บริโภคนอกชุมชน ดังนั้นในการให้ค่าคะแนนจะให้ดังนี้

ตลาดภูมิภาค ให้คะแนน 1

ตลาดท้องถิ่น ให้คะแนน 2

การคำนวณค่าคะแนนตลาดในพื้นที่ จะเป็นดังนี้

$$(\text{จำนวนตลาดภูมิภาค} \times 1) + (\text{จำนวนตลาดท้องถิ่น} \times 2)$$

3) สถานพยาบาล สถานพยาบาลในที่นี้หมายถึง โรงพยาบาล และสถานอนามัยหรือศูนย์บริการสาธารณสุข การให้ค่าคะแนนจะแบ่งตามระดับการให้บริการ (เช่นเดียวกับสถานีตำรวจ) กล่าวคือ ให้ค่าคะแนนของโรงพยาบาลสูงกว่าสถานอนามัย 10 เท่า (เพราะปรากฏว่าสถานอนามัยหรือศูนย์บริการสาธารณสุขจะมีเจ้าหน้าที่ประจำให้บริการประมาณ 4-5 คน ขณะที่โรงพยาบาลจะมี 40-50 คนขึ้นไป)

ในการคำนวณค่าคะแนนสถานพยาบาลในพื้นที่จึงคำนวณดังนี้

$$(\text{จำนวนโรงพยาบาล} \times 10) + (\text{จำนวนสถานอนามัย} \times 1)$$

ค่าคะแนนสถานีตำรวจ ตลาด และสถานพยาบาล ในแต่ละพื้นที่จะนำมารวมกันเป็นค่าคะแนนของบริการสังคมในพื้นที่ ผลรวมที่ได้จะเป็นผลรวมของค่าคะแนนบริการสังคมในพื้นที่ ซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบกัน โดยเกณฑ์ดังนี้

พื้นที่ที่มีค่าผลรวมบริการสังคมมากกว่า 30 ให้คะแนน 4

พื้นที่ที่มีค่าผลรวมบริการสังคม 21 - 30 ให้คะแนน 3

พื้นที่ที่มีค่าผลรวมบริการสังคม 11 - 20 ให้คะแนน 2

พื้นที่ที่มีค่าผลรวมบริการสังคมน้อยกว่า 10 ให้คะแนน 1

3.5 ไฟฟ้า ไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในเมือง ดังนั้นไฟฟ้าจึงเป็นปัจจัยเสริมในแง่ของการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยในการพิจารณาพื้นที่โดยใช่ย้ายการบริการไฟฟ้าเป็นเกณฑ์ จึงพิจารณาจากพื้นที่ที่ได้รับบริการ โดยกำหนดว่าพื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้าเต็มพื้นที่ (ร้อยละ 100) ให้มีค่าคะแนนสูงสุดคือ 4 ซึ่งผลจากการพิจารณาปรากฏ

ว่าพื้นที่เขตเทศบาลทั้งหมดได้รับการบริการไฟฟ้าโดยทั่วถึง ดังนั้นในการพิจารณาพื้นที่โดยเกณฑ์ จึงมีค่าคะแนนเท่ากันทุกพื้นที่

3.6 ประปา การได้รับการบริการประปา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย ดังนั้นในการพิจารณาจึงกำหนดว่าพื้นที่ที่มีย้ายบริการประปา เข้าถึงทั้งพื้นที่จะให้ค่าสูงสุด และรองลงมา โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

พื้นที่ตำบลที่มีย้ายการบริการประปา เข้าถึงมากกว่าร้อยละ 75 ของพื้นที่ ให้ค่าคะแนน เป็น 4

พื้นที่ตำบลที่มีย้ายการบริการประปา เข้าถึงร้อยละ 51-75 ของพื้นที่ ให้ค่าคะแนน เป็น 3

พื้นที่ตำบลที่มีย้ายการบริการประปา เข้าถึงร้อยละ 26-50 ของพื้นที่ ให้ค่าคะแนน เป็น 2

พื้นที่ตำบลที่มีย้ายการบริการประปา เข้าถึงต่ำกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ ให้ค่าคะแนน เป็น 1

3.7 ความยาวถนนในเขตพื้นที่ ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า การเดินทางเป็นสิ่งเกิดขึ้นบ่อย ครั้งในชีวิตประจำวัน ดังนั้นความสะดวกในการเดินทางจึง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะพิจารณาเลือกที่ อยู่อาศัย อย่างไรก็ตามการเดินททางนอกจากจะประกอบด้วยพาหนะแล้ว สิ่งที่ควบคู่กันได้แก่ ถนน พื้นที่ที่มีย้ายถนนครอบคลุมทั่ว เขตพื้นที่ย่อมทำให้การเดินทางเป็นไปได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นพื้นที่ที่มีย้ายถนนหรือมีความยาวของถนนสูงสุด จึงมีค่าคะแนนสูงสุดในพื้นที่ ได้กำหนดเกณฑ์ ไว้ดังนี้

ความยาวถนนในเขตพื้นที่มากกว่า 25 กิโลเมตร คะแนน 4

ความยาวถนนในเขตพื้นที่ 21 - 25 กิโลเมตร คะแนน 3

ความยาวถนนในเขตพื้นที่ 15 - 20 กิโลเมตร คะแนน 2

ความยาวถนนในเขตพื้นที่น้อยกว่า 15 กิโลเมตร คะแนน 1

3.8 แหล่งงาน ทฤษฎีการเลือกที่พักอาศัยหลายทฤษฎี ได้กล่าวถึงปัจจัยเกี่ยวกับแหล่งงาน ไว้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง โดยกล่าวถึงในแง่ที่ว่าหากมีที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งงานจะ ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางไปทำงาน ดังนั้นพื้นที่ที่มีแหล่งงานมากหรือเป็นศูนย์กลางของการค้าและการบริการ มีแนวโน้มที่จะถูกเลือกเป็นที่พักอาศัยมากขึ้นด้วย

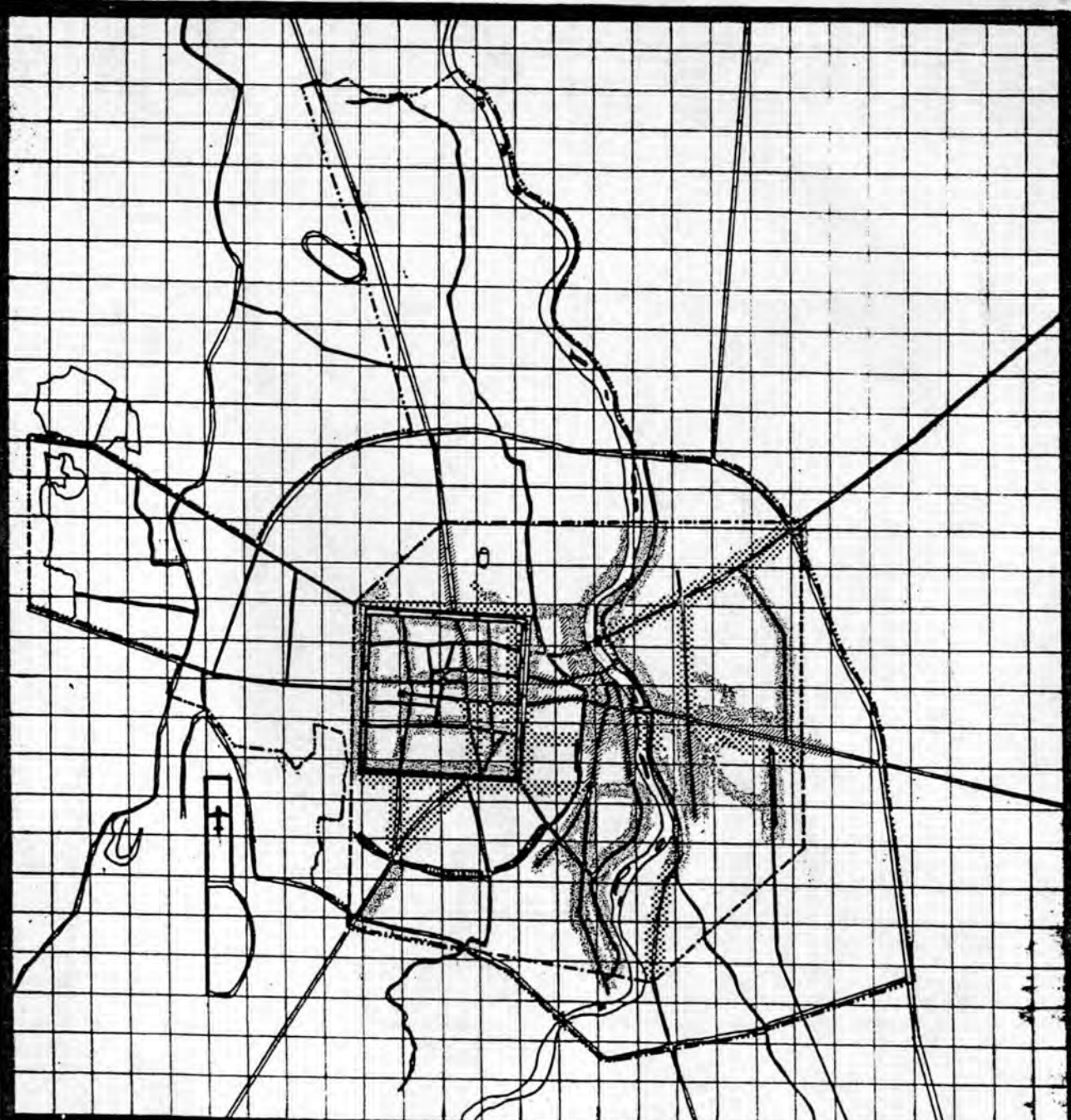
ดังนั้นในการพิจารณาถึงปัจจัยในเรื่องแหล่งงาน ซึ่งพิจารณาถึงจำนวนแหล่งงานในแต่ละพื้นที่ ทั้งงานในภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้โดยให้ค่าความแตกต่างของแหล่งงานตามขนาดของกิจการ โดยให้กิจการขนาดเล็ก เช่น ร้านค้าต่าง ๆ มีค่าคะแนน 1 กิจการที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมา เช่น บริษัทต่าง ๆ และธนาคาร มีค่าคะแนนเป็น 2 และโรงแรม หน่วยงานราชการ มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 จากค่าคะแนนนี้เมื่อนำมาคูณกับผลรวมของจำนวนแหล่งงานจะเป็นค่ารวมของแหล่งงานภายในพื้นที่ ซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความได้เปรียบของพื้นที่ ทั้งนี้โดยแบ่งคะแนนของแหล่งงาน ดังนี้

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนแหล่งงานรวมมากกว่า 150	มีคะแนน 4
พื้นที่ที่มีค่าคะแนนแหล่งงานรวม 101 - 150	มีคะแนน 3
พื้นที่ที่มีค่าคะแนนแหล่งงานรวม 51 - 100	มีคะแนน 2
พื้นที่ที่มีค่าคะแนนแหล่งงานรวมน้อยกว่า 50	มีคะแนน 1

3.9 ท่อระบายน้ำ ปัญหาน้ำท่วมในเขตเทศบาลส่วนหนึ่ง เป็นผลมาจากประสิทธิภาพในการระบายน้ำของท่อระบายน้ำในเขตเทศบาล ซึ่งจากการสำรวจพบว่าขนาดของท่อระบายน้ำยังไม่ได้มาตรฐานและขาดความต่อเนื่องในการระบายน้ำ ในถนนบางสายไม่มีท่อระบายน้ำในการพิจารณาโดยเกณฑ์นี้ ได้ให้ค่าคะแนนของท่อระบายน้ำต่างกันตามขนาด คือ

ท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตร	ให้ค่าคะแนน 6
ท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.80 เมตร	ให้ค่าคะแนน 5
ท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.60 เมตร	ให้ค่าคะแนน 4
ท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.50 เมตร	ให้ค่าคะแนน 3
ท่อระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.40 เมตร	ให้ค่าคะแนน 2
รางระบายน้ำ	ให้ค่าคะแนน 1

3.10 ราคาที่ดิน ราคาที่ดินเป็นเครื่องชี้ประการหนึ่งถึงกิจกรรมบนพื้นที่ กล่าวคือ หากที่ดินมีราคาสูงมาก กิจกรรมที่จะกระทำบนพื้นที่ย่อมจะต้องเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงด้วย ในกรณีของที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนต่ำลู่คจึงมักจะเลือกพื้นที่ที่มีราคาต่ำด้วย อย่างไรก็ตาม ในกรณีของที่ดินที่มีราคาต่ำย่อมจะต้องมีสาธารณูปโภคที่ต่ำด้วยเช่นกัน แต่สำหรับกรณีของพื้นที่เขตเทศบาล การได้รับบริการสาธารณูปโภคที่จำเป็น ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ไม่เป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากมีขยายการให้บริการไฟฟ้าครอบคลุมทั่วเขตเทศบาล สำหรับ

การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

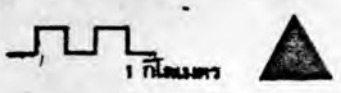
แผนที่ : 27
แสดง : ราคาที่ดิน

เครื่องหมาย

- เขตเทศบาลเก่า
- เขตเทศบาลใหม่
- ถนน
- ~ แม่น้ำ

- สูงกว่า 20000 บาท/ว²
- 10001-20000 บาท/ว²
- 4000-10000 บาท/ว²
- ต่ำกว่า 4000 บาท/ว²

ที่มา:

ย้ายการบริการประปา แม้ว่าจะไม่ทั่วทั้งพื้นที่ แต่เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถใช้น้ำจากบ่อขุดภายในครัวเรือนได้ตลอดปี (ระดับน้ำใต้ดินบริเวณตัวเมืองเชียงใหม่ในฤดูฝน 0.5 - 1 เมตร และ 2 - 3 เมตรในฤดูแล้ง) ดังนั้นในแง่ของการได้รับการสาธารณูปโภค (น้ำประปา ไฟฟ้า) จึงไม่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับการเลือกพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ที่มีราคาที่ดินต่ำย่อมจะอยู่ในเกณฑ์ที่จะถูกเลือกเป็นที่อยู่อาศัยมากกว่าพื้นที่ที่มีราคาที่ดินสูง

ราคาที่ดินตามบัญชีกำหนดราคาที่ดินของสำนักงานที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2525 ได้จำแนกพื้นที่เพื่อการกำหนดราคาที่ดินออกตามเขตตำบล โดยแบ่งระดับราคาที่ดินออกเป็น : หลายระดับตามราคาประเมิน ในการพิจารณาเพื่อหาค่าคะแนนของราคาที่ดินในพื้นที่ พิจารณาค่าเฉลี่ยของราคาที่ดินในแต่ละพื้นที่¹

พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยของราคาที่ดินสูงที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีค่าคะแนนสำหรับการพิจารณาเพื่อการอยู่อาศัยต่ำสุด ทั้งนี้โดยให้ค่าคะแนนพื้นที่สูงที่สุดเป็น 3 และค่าคะแนนพื้นที่ต่ำสุดเป็น 1 ดังนี้

พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยราคาที่ดินต่ำกว่าตารางวาละ 4,000 บาท	คะแนน 4
พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยราคาที่ดินตารางวาละ 4,001-10,000 บาท	คะแนน 3
พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยราคาที่ดินตารางวาละ 10,001-15,000 บาท	คะแนน 2
พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยราคาที่ดินตารางวาละ 15,000 บาทขึ้นไป	คะแนน 1

3.11 พื้นที่น้ำท่วม ปัญหาที่น้ำท่วมในเขตพื้นที่นับเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพราะต้องมีการลงทุนเพื่อการแก้ปัญหาภายในพื้นที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการพิจารณาพื้นที่จึงให้ค่าคะแนนของพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วมต่ำกว่าพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาน้ำท่วม

สำหรับปัญหาน้ำท่วมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะคือ น้ำท่วมคาบ 5 ปี และน้ำท่วมทุกปี ซึ่งจากลักษณะปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมทุกปีย่อมได้รับผลกระทบกระเทือนต่อการโยกย้ายพื้นที่มากกว่าพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมคาบ 5 ปี (5 ปีจึงท่วมครั้งหนึ่ง) ดังนั้นในการพิจารณาให้ค่าคะแนนจึงให้ค่าคะแนนของพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมคาบ 5 ปี สูงกว่าพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมทุกปี 5 เท่า จำนวนเนื้อที่ที่ถูกน้ำท่วมในแต่ละพื้นที่ เมื่อนำมาคูณด้วยค่าคะแนนของลักษณะ

¹ ค่าเฉลี่ยของราคาที่ดินในพื้นที่ คำนวณจาก

$$\frac{\text{ราคาที่ดินสูงที่สุดในพื้นที่} + \text{ราคาที่ดินต่ำสุดในพื้นที่} \div 2}{\text{เนื้อที่ทั้งหมด}}$$

พื้นที่ทำวมในแต่ละพื้นที่ จะเป็นผลรวมของค่าคะแนนเมื่อพื้นที่ทำวมในพื้นที่ ทั้งนี้โดยให้พื้นที่ที่มีผลรวมของคะแนนต่ำสุดเป็นพื้นที่ที่มีคะแนนสูงที่สุด ดังนี้

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนเมื่อถูกพื้นที่ทำวม เท่ากับ 0 มีค่าเท่ากับ 4

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนเมื่อถูกพื้นที่ทำวมน้อยกว่า 1 ตารางกิโลเมตร มีค่าเท่ากับ 3

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนเมื่อถูกพื้นที่ทำวม 1-2 ตารางกิโลเมตร มีค่าเท่ากับ 2

พื้นที่ที่มีค่าคะแนนเมื่อถูกพื้นที่ทำวมมากกว่า 2 ตารางกิโลเมตร มีค่าเท่ากับ 1

3.12 ปริมาณจราจร ปริมาณการจราจรเป็นเครื่องชี้ถึงความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ประการหนึ่ง พื้นที่ที่มีปริมาณการจราจรคับคั่งย่อมจะเกิดปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาสิ่งแวดล้อมในตำบลภาวะของอากาศและเสียง ดังนั้นสิ่งไม่เหมาะสมจะเป็นบริเวณพักอาศัย

ผลจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการบริหารการจราจรทางบก (สจร.) ใน ปี พ.ศ. 2523-2524 พบว่า ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีค่าปริมาณการจราจรต่อวันโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 8,000-143,800 คัน

สำหรับการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบค่าปริมาณการจราจรแต่ละพื้นที่ในครั้งนี้นำมาพิจารณาจากจำนวนการจราจรในถนนสายต่าง ๆ ในพื้นที่โดยดูด้วยจำนวนถนน ทั้งนี้โดยการให้ค่าคะแนนของจำนวนการจราจรเป็น 4 ระดับคือ จำนวนการจราจรที่มีค่าสูงที่สุด (หมายความว่า มีรถเป็นจำนวนมากที่สุด) จะให้ค่าคะแนนต่ำสุด ซึ่งผลจากการพิจารณาให้ค่าคะแนนเป็นดังนี้

ถนนที่มีค่าปริมาณการจราจรน้อยกว่า 5,000 คันต่อวัน ให้คะแนน 4

ถนนที่มีค่าปริมาณการจราจร 5,000-10,000 คันต่อวัน ให้คะแนน 3

ถนนที่มีค่าปริมาณการจราจร 10,000-20,000 คันต่อวัน ให้คะแนน 2

ถนนที่มีค่าปริมาณการจราจรมากกว่า 20,000 คันต่อวัน ให้คะแนน 1

ค่าคะแนนของถนนตามปริมาณการจราจรที่ให้ตามเกณฑ์นี้ เมื่อนำไปคูณกับจำนวนถนนในพื้นที่จะเป็นค่ารวมของปริมาณการจราจรในพื้นที่¹ ค่ารวมของปริมาณการจราจรที่คำนวณได้ดังนี้ จะ

¹ กรณีตัวอย่าง

ตำบลหายยา มีถนนที่มีปริมาณการจราจร 5,000-10,000 คันต่อวัน (อยู่ในค่าคะแนน 3) จำนวน 1 เส้นทาง มีถนนที่มีปริมาณการจราจร 10,000-20,000 คันต่อวัน (อยู่ในค่าคะแนน 2) จำนวน 2 เส้นทาง และถนนที่มีปริมาณการจราจรมากกว่า 20,000 คันต่อวัน (อยู่ในค่าคะแนน 1) จำนวน 1 เส้นทาง ดังนั้นค่ารวมของปริมาณการจราจรบนพื้นที่จะเท่ากับ $(3 \times 1) + (2 \times 2) + (1 \times 1)$

นำมาหาค่าเฉลี่ยของปริมาณการจราจรบนพื้นที่ โดยการหารด้วยผลรวมของจำนวนเส้นทาง¹
ค่าเฉลี่ยของปริมาณการจราจรบนพื้นที่นี้ จะนำไปเปรียบเทียบกับความได้เปรียบของพื้นที่ โดยมีเกณฑ์
พิจารณา ดังนี้

- พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยปริมาณการจราจรบนพื้นที่เท่ากับ 1 ให้ค่าคะแนน 4
- พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยปริมาณการจราจรบนพื้นที่ 1.1-2.0 ให้ค่าคะแนน 3
- พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยปริมาณการจราจรบนพื้นที่ 2.1-3.0 ให้ค่าคะแนน 2
- พื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยปริมาณการจราจรบนพื้นที่มากกว่า 3 ให้ค่าคะแนน 1

ผลสรุปจากการพิจารณาโดยใช้ตัวแปรต่าง ๆ ทั้ง 12 ตัวแปรดังกล่าว พบว่าพื้นที่
ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัย ลำดับแรกได้แก่ พื้นที่ตำบลวัดเกต (ตารางที่
56) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ เท่ากับ 3.08 พื้นที่ที่อยู่ในลำดับที่ 2 ในการพัฒนาได้แก่
ตำบลศรีภูมิ และตำบลช้างคลาน ตำบลอย่างม่อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลหายยา ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี การพิจารณาโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ยังไม่
สามารถให้ภาพที่ชัดเจนได้ว่า พื้นที่ส่วนใดของตำบลที่ควรได้รับการพัฒนาบ้าง ดังนั้นในการศึกษา
ครั้งนี้จึงได้ใช้วิธี Threshold Analysis เพื่อหาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาในแต่ละ
เขตตำบล โดยใช้ตัวแปรต่าง ๆ คือ

- กลุ่มตัวแปรที่เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ บริเวณห้ามบริเวณที่ห้าม
ก่อสร้างอาคารตามเทศบัญญัติ² บริเวณสถานที่ราชการ และบริเวณที่มีการก่อสร้างอาคารแล้ว
- กลุ่มตัวแปรที่ส่งเสริมการพัฒนาได้แก่ เส้นทางการให้บริการรถประจำทาง
ตลาด สถานีตำรวจ โรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุข บริการไฟฟ้า-ประปา และพื้นที่ว่าง

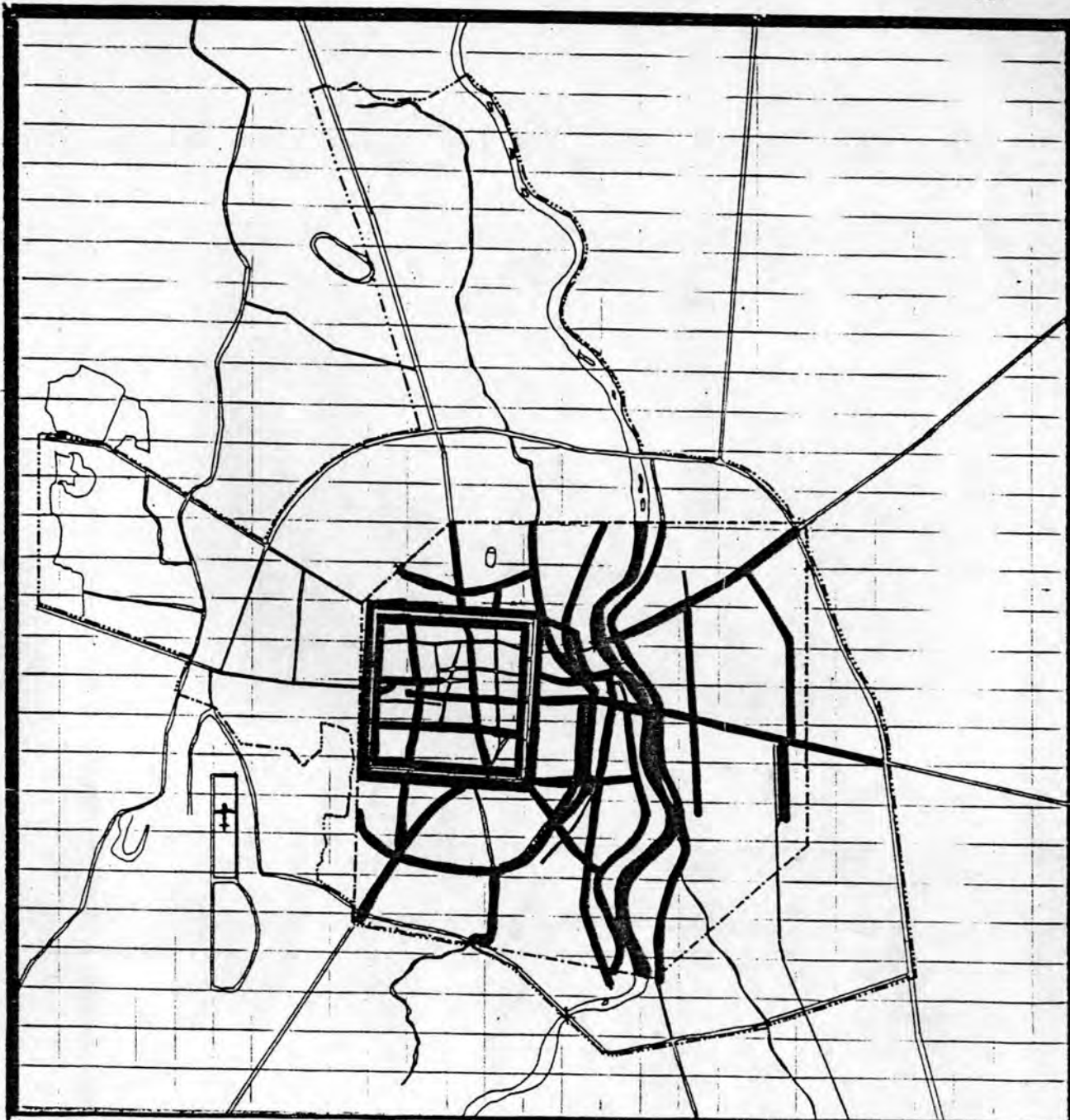
ผลจากการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์โดยการให้ค่าคะแนน (โดยใช้วิธีประเมินค่า
คะแนนเช่นเดียวกับการประเมินค่าตัวแปรลักษณะกายภาพของพื้นที่) ปรากฏดังแผนที่ 30 และ

¹ กรณีตัวอย่างของตำบลหายยา ค่ารวมของปริมาณการจราจร = 8 เมื่อหารด้วย
ผลรวมของจำนวนเส้นทางทั้งหมด (= 4) จะได้ค่าเฉลี่ยของปริมาณการจราจรบนพื้นที่ซึ่งเท่ากับ 2

² รายละเอียดดูในภาคผนวก ค

ตารางที่ 56 แสดงลำดับที่ของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนา

ปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา	ค่าคะแนนของปัจจัยต่าง ๆ แยกรายตำบล					
	ศรีภูมิ	พระสิงห์	หายยา	ช้างม้อม	ช้างคลาน	วัดเกต
1. จำนวนเส้นทางรถประจำทาง	4	1	2	4	1	4
2. พื้นที่ว่าง	1	1	1	2	4	4
3. สถานศึกษา	3	2	2	1	4	4
4. ไฟฟ้า	4	4	4	4	4	4
5. ประปา	3	4	3	4	3	3
6. ถนน	4	2	2	1	3	4
7. บริการสังคม	1	1	2	2	2	4
8. แหล่งงาน	4	2	1	4	4	4
9. ท่อระบายน้ำ	1	3	2	4	2	1
10. ราคาที่ดิน	3	3	2	1	1	1
11. พื้นน้ำท่วม	3	3	3	2	1	2
12. ปริมาณการจราจร	2	2	3	1	2	2
คะแนนรวม	33	28	27	30	31	37
คะแนนเฉลี่ย	2.75	2.33	2.25	2.50	2.58	3.08
ลำดับที่ของพื้นที่	2	5	6	4	3	1

การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

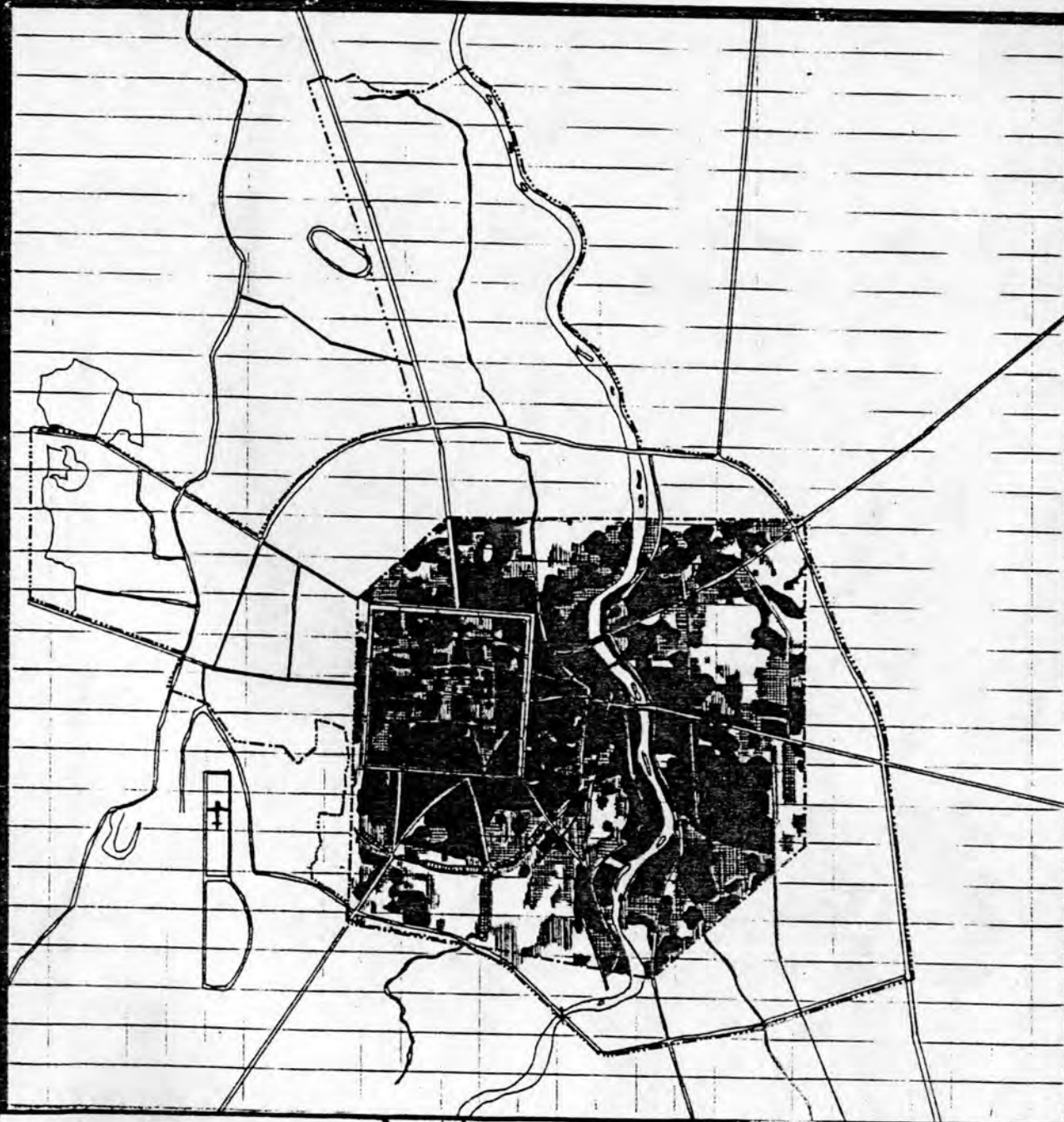
แผนที่
28

แสดง :
เทศบัญญัติ : ห้ามก่อสร้างและตัดแปลงอาคาร

- เครื่องหมาย
- เขตเทศบาลเก่า
  - ..... เขตเทศบาลใหม่
  - ถนน
  - ~~~~~ แม่น้ำ

ที่มา:

**การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่**

แผนที่ 29

แสดง : พื้นที่กาชภาพของชุมชน

เครื่องหมาย

- เขตเทศบาลเก่า
- เขตเทศบาลใหม่
- ถนน
- ~~~~~ แม่น้ำ

- พศ. 2508
- พศ. 2520
- พศ. 2525

ที่มา:

ผลจากการแสดงโดยวิธี Overlay Thechnique แล้วปรากฏผังแผนที่ 31 ซึ่งแสดงถึงพื้นที่ที่ความเหมาะสมในการพัฒนาในแต่ละเขตตำบล ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

4. พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัย

ในการพิจารณาว่าพื้นที่ใดมีความเหมาะสมในการพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือไม่นั้น นอกจากจะพิจารณาจากความเหมาะสมภายในพื้นที่เองแล้ว จำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพพื้นที่ข้างเคียงด้วย ในหัวข้อที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความเหมาะสมของพื้นที่โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่เป็นหลักในการพิจารณา ซึ่งผลจากการพัฒนาในขั้นแรก โดยแบ่งพื้นที่เป็นรายตำบลปรากฏว่าเขตตำบลวัดเกตมีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 1 (ตารางที่ 54) และตำบลศรีภูมิ ข้างกลางน ข้างมอญ พระสิงห์ หายยา อยู่ในลำดับรองลงมาตามลำดับ และเมื่อนำเอาตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ตำบล มาพิจารณาอีกครั้งในขั้นที่สองโดยใช้วิธี Threshold Analysis ปรากฏผลดังนี้

4.1 ตำบลวัดเกต พื้นที่ในเขตตำบลที่มีความเหมาะสมเมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ Threshold ได้แก่ (ดูแผนที่ 30, 31 ประกอบ)

1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 1 ได้แก่

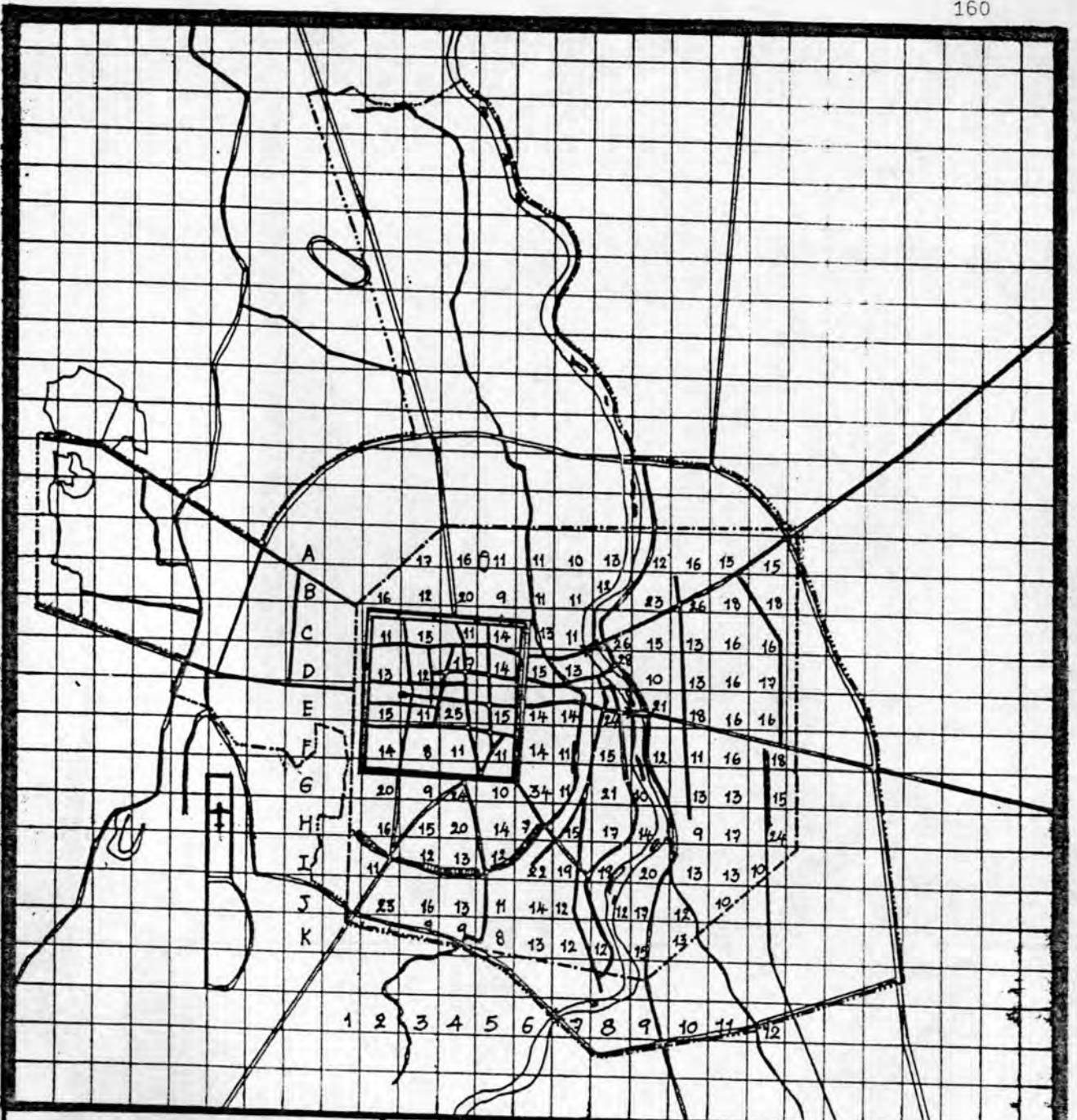
- บริเวณที่ 1 จุดตัดของถนนแก้วนครรัฐและถนนบำรุงราษฎร์ (พื้นที่ B10)

ซึ่งเป็นบริเวณที่มีค่าบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการสูงและมีพื้นที่ว่างบริเวณลองฝั่งถนนบำรุงราษฎร์ และเมื่อพิจารณาถึงการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวม ปรากฏว่าเป็นบริเวณที่อยู่อาศัย แต่เมื่อพิจารณาถึงผังการคมนาคมในอนาคตตามที่สำนักผังเมืองได้กำหนดไว้ ปรากฏว่าพื้นที่ว่างที่มีอยู่จะถูกใช้เป็นเขตทางเกือบหมด บริเวณที่เหลือริมเขตทางจะไม่สามารถก่อสร้างอาคารได้ เนื่องจากมีเทศบัญญัติห้ามก่อสร้างอาคาร ดังนั้นบริเวณนี้จึงไม่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยในอนาคตได้

- บริเวณที่ 2 ได้แก่ พื้นที่ C8 และ D18 ซึ่งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงและถนนเจริญราษฎร์ บริเวณทั้งสองนี้มีลักษณะข้อจำกัดในการพัฒนาในอนาคตเช่นเดียวกับบริเวณที่ 1 จึงไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาสำหรับการอยู่อาศัยในอนาคตได้

2) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 2 ได้แก่

- บริเวณที่ 1 พื้นที่ B9 พื้นที่บริเวณนี้สามารถพัฒนาได้ในบริเวณที่เป็นที่ว่าง ซึ่งมีอยู่ประมาณ 75 ไร่ และมีบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการค่อนข้างสมบูรณ์แต่

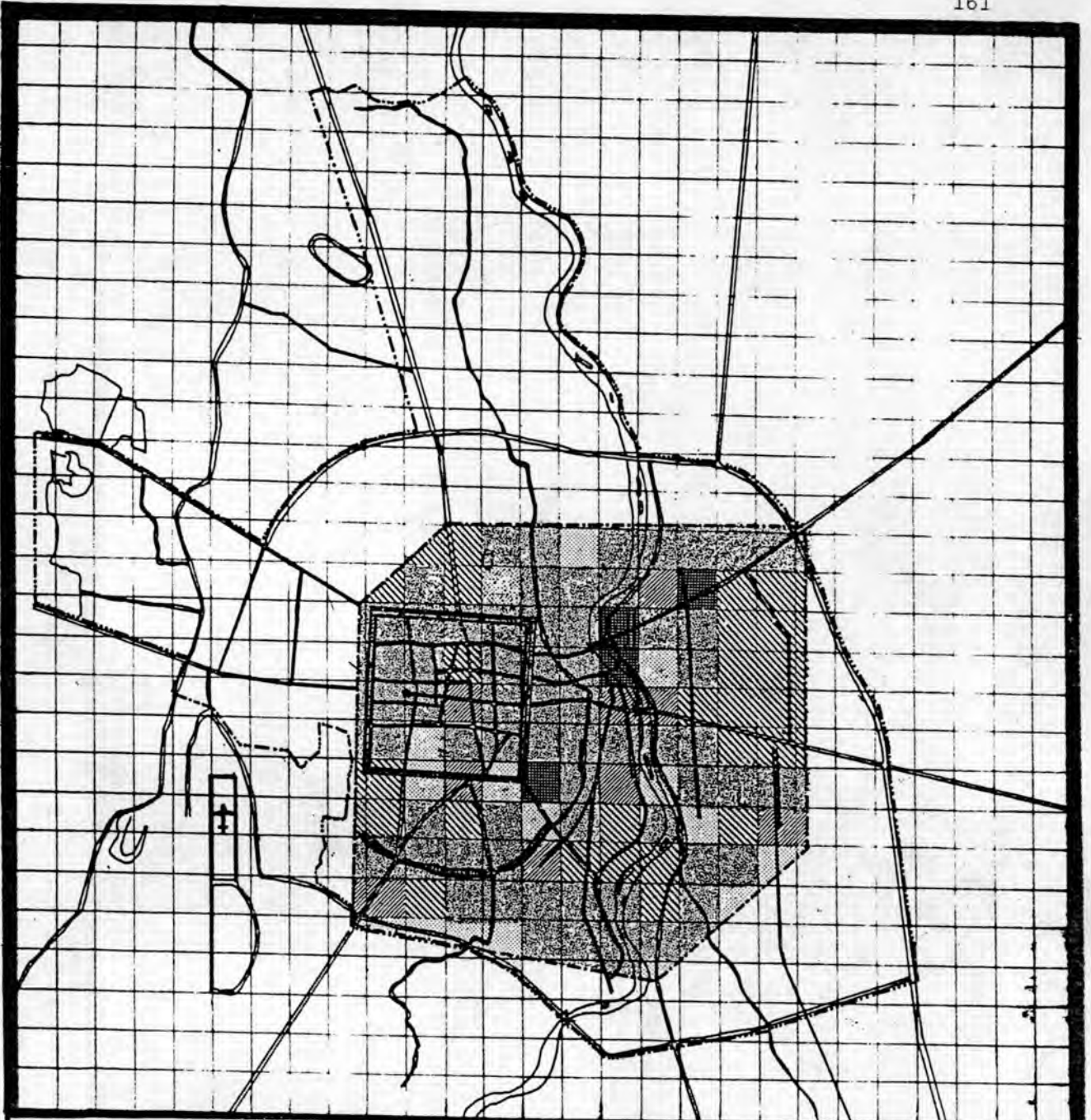
การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

มาตราที่ 30   แผนที่ : คำแนะนำจากการวิเคราะห์พื้นที่

- เครื่องหมาย
- เขตเทศบาลเก่า
  - ..... เขตเทศบาลใหม่
  - ถนน
  - ~~~~~ แม่น้ำ

ที่มา:

**การวางแผนการใช้ที่ดิน
เพื่ออยู่อาศัยใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่**

แผนที่
31

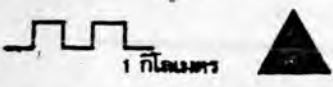
แสดง :
ลำดับความเหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่

เครื่องหมาย

- เขตเทศบาลเก่า
- เขตเทศบาลใหม่
- ถนน
- ~ แม่น้ำ

- ลำดับที่ 1
- ลำดับที่ 2
- ลำดับที่ 3
- ลำดับที่ 4
- ลำดับที่ 5

ที่มา:

ราคาที่ดินค่อนข้างสูง สำหรับการใช้เป็นที่อยู่อาศัย (ประมาณตารางวาละ 15,000 บาท) ดังนั้นจึงอาจถูกใช้เพื่อกิจกรรมอื่น หากไม่รับนำมาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัย

- บริเวณที่ 2 พื้นที่ E9 ได้แก่ บริเวณสะพานนารัฐ ซึ่งพื้นที่นี้ในปัจจุบันไม่มีที่ว่างเหลืออยู่เลย และยังเป็นบริเวณที่ถูกกำหนดให้อยู่ในแผนพัฒนาเป็นสวนสาธารณะของทางเทศบาล และเป็นเขตที่ต้องมีการขยายเขตทางตามผังการคมนาคมอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยไว้

- บริเวณที่ 3 พื้นที่ H12 ได้แก่ บริเวณริมค่ายกาวิละ และพื้นที่ของสถานีรถไฟเชียงใหม่ บริเวณนี้สามารถพัฒนาได้เฉพาะด้านตะวันออกของสถานีรถไฟ เนื่องจากทางด้านตะวันตกเป็นพื้นที่ทหาร (ค่ายกาวิละ) พื้นที่ทางด้านตะวันตกเป็นพื้นที่ของราชการ (สถานีรถไฟ) ส่วนหนึ่งและของเอกชนส่วนหนึ่ง การพัฒนาพื้นที่ในอนาคตตามผังเมืองรวมกำหนดให้เป็นบริเวณพักอาศัยหนาแน่นน้อย ดังนั้นในพื้นที่สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่เพื่อการพักอาศัยได้ในที่ดินที่ยังว่างอยู่

3) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 3 ได้แก่

- บริเวณที่ 1 พื้นที่ที่มีบริเวณกว้างมาก ได้แก่ บริเวณพื้นที่ B11-12, C11-12, D11-12, E10-12 และ F11-12 พื้นที่บริเวณนี้มีที่ว่างเหลืออยู่อีกมาก และไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำท่วม นอกจากนี้ยังอยู่ในเขตที่กำหนดให้เป็นที่อยู่อาศัยตามผังเมืองรวมอีกด้วย ดังนั้นแนวโน้มในการพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยในอนาคตจึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง

- บริเวณที่ 2 ได้แก่ พื้นที่ H11 ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตทหาร (ค่ายกาวิละ) ดังนั้นจึงไม่สามารถจะนำมาใช้เพื่อการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยได้

- บริเวณที่ 3 ได้แก่ พื้นที่ I9, J9 ซึ่งเป็นบริเวณที่ดินของเอกชนที่ยังมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่ แต่ไม่มีข่ายการบริการน้ำประปา ซึ่งไม่เป็นปัญหาสำหรับการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยมากนัก เนื่องจากระดับน้ำใต้ดินสูง (ประมาณ 1-2 เมตร)

4) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 4 ได้แก่

- บริเวณที่ 1 พื้นที่ A9-12 พื้นที่บริเวณนี้ไม่มีบริการประปา และไม่มีเส้นทางรถประจำทางผ่าน แต่มีบริเวณพื้นที่ว่างของเอกชนเหลืออยู่ (ประมาณ 3.5 ไร่) ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาได้

- บริเวณที่ 2 พื้นที่ C9-10 และ D10 บริเวณนี้ไม่มีเส้นทางรถประจำทางผ่าน แม้จะมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่แต่ก็มีปัญหาในเรื่องน้ำท่วม (ทั้งคาบ 5 ปี และท่วมตามฤดูกาล) ดังนั้นในการพัฒนาเพื่อเป็นพื้นที่อยู่อาศัยจะต้องมีการแก้ปัญหาน้ำท่วมด้วย

- บริเวณที่ 3 พื้นที่ F9-10, G10-12 พื้นที่บริเวณดังกล่าวเกือบไม่มีที่ว่างเหลืออยู่เลย เนื่องจากเป็นบริเวณชุมชนแออัด (ชุมชนแออัดท่าละต้อย) และพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นเขตค้าปลีก ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอนาคตจะเป็นการพัฒนาเพื่อปรับปรุงสภาพการอยู่อาศัย การบริการสาธารณูปโภค (น้ำประปา) และการแก้ปัญหาน้ำท่วม

- บริเวณที่ 4 โด่งพื้นที่ I10-11, J10 และ K9-10 บริเวณนี้ไม่มีย้ายการบริการประปา และการบริการรถประจำทาง ในพื้นที่ K9 มีปัญหาน้ำท่วมคาบ 5 ปี ดังนั้นในการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยจะต้องแก้ปัญหาน้ำท่วมด้วย สำหรับพื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาอยู่ในส่วนของพื้นที่ I10 และ J10 ประมาณ 50 ไร่

5) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาลำดับที่ 5 ได้แก่ D9, G9, H10, I12 และ J11 เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาน้อยที่สุด เนื่องจากไม่มีพื้นที่ว่างเลย และบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ D9 มีปัญหาน้ำท่วม แนวโน้มการพัฒนาในอนาคตจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงสภาพการอยู่อาศัยให้ดีขึ้นและการแก้ปัญหาน้ำท่วม

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว สำหรับพื้นที่ตำบลวัดเกต มีพื้นที่เพื่อการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยในอนาคตได้ ตามลำดับดังนี้คือ

- บริเวณ B9 ยังมีย้ายการบริการสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ สมบูรณ์และยังมีที่ว่างของเอกชนเหลืออยู่

- บริเวณ H12 เฉพาะพื้นที่ด้านตะวันออกของสถานีรถไฟ และต้องมีการพัฒนาระบบการบริการประปาเข้าไปในพื้นที่ด้วย

- บริเวณ B11-12, C11-12, D11-12, E10-12 และ F11-12 ซึ่งมีพื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาอยู่อีกมาก แต่จะต้องมีการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค-สาธารณูปการเข้าไปในพื้นที่ บริเวณนี้เป็นที่ดินสัจจทรัพย์ซึ่งขายให้เอกชนผู้อยู่อาศัยแล้ว

- บริเวณ A9-12 , I9-10 และ J9-10 เป็นบริเวณที่มีที่ว่างเหลืออยู่เล็กน้อย ซึ่งขาดการบริการน้ำประปาและระบบการระบายน้ำ

- บริเวณพื้นที่ C9-10 และ D10 เป็นบริเวณที่มีที่ว่างเหลืออยู่ แต่ไม่มีบริการรถประจำทางและมีปัญหาน้ำท่วม ดังนั้นในการพัฒนาจะต้องมีการแก้ปัญหาน้ำท่วม

และจัดระบบการระบายน้ำที่ต

- บริเวณที่เหลือทั้งหมด เป็นบริเวณที่มีการไถ่ที่ดินประเภทต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยจึงทำไม่ค่อยได้ นอกจากจะเป็นการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค และการบริการ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยให้ดีขึ้น

4.2 ตำบลศรีภูมิ พื้นที่ตำบลศรีภูมิเกือบจะไม่มีความว่างเหลืออยู่เลย พื้นที่ที่เหลืออยู่บ้าง จะเป็นพื้นที่เล็ก ๆ เท่านั้น ดังนั้นแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยในอนาคตจะเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยให้ดีขึ้น รวมทั้งการแก้ปัญหาหน้าท่วมในบริเวณที่อยู่อาศัยทางตอนเหนือและทางด้านตะวันตกของพื้นที่ตำบล

4.3 ตำบลช้างคลาน พื้นที่ตำบลช้างคลานมีพื้นที่เหลืออยู่อีกมาก โดยเฉพาะทางด้านทิศใต้ของพื้นที่ ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ดังนี้

- 1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 1 ได้แก่ พื้นที่ G6 (ซึ่งส่วนหนึ่งอยู่ในตำบลอย่างม่อย) แต่เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้ปัจจุบันถูกใช้ไปหมดแล้ว จึงไม่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยในอนาคตได้ แต่แนวทางการพัฒนาจะเป็นการปรับปรุงสภาพการอยู่อาศัยให้ดีขึ้น หรือต้องเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อการประกอบกิจการประเภทอื่น เนื่องจากที่ดินมีราคาสูงมาก (ตารางละ 20,000 บาท)
- 2) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลำดับที่ 2 ได้แก่พื้นที่ G8, I6 และ J1-2 บริเวณพื้นที่ G8 ในปัจจุบันเป็นพื้นที่เพื่อการพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่ และราคาที่ดินเฉลี่ยประมาณ ตารางวาละ 20,000 ขึ้นไป ดังนั้นพื้นที่นี้จึงไม่เหมาะสมในการพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัย ส่วนพื้นที่ I6 แม้ว่าจะมีความว่างอยู่เล็กน้อย และราคาที่ดินไม่สูงมากนัก (ประมาณ 4,000-8,000 บาท) แต่ส่วนหนึ่งเป็นบริเวณกำแพงดิน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นบริเวณอนุรักษ์ และยังเป็นพื้นที่ของราชการเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาในอนาคตจึงเป็นการพัฒนาสภาพการอยู่อาศัยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคและการแก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ สำหรับบริเวณ J1-2 นั้น แม้ว่าจะไม่อยู่ในข่ายการบริการประปา แต่ยังคงมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่ แต่ในอนาคตบริเวณนี้อาจได้รับการกระทบกระเทือนจากการไถ่ที่ดินประเภทอื่น เนื่องจากบริเวณข้างเคียง ถูกกำหนดเป็นเขตอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นผลทำให้ราคาที่ดินบริเวณนี้สูงขึ้น (ปัจจุบันราคาที่ดิน ตารางวาละประมาณ 4,000-6,000 บาท) ดังนั้นจึงควรริบทำการพัฒนาในพื้นที่นี้

3) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลุ่มลำดับที่ 3 ได้แก่ พื้นที่ H8, I7-8 และ J3

พื้นที่ทั้งหมดนี้ในปัจจุบันใช้เป็นที่อยู่อาศัย และส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ว่างของเอกชน แต่ในบริเวณดังกล่าวมีปัญหาในเรื่องการบริการสาธารณูปการ และปัญหาน้ำท่วม ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ จำเป็นต้องแก้ปัญหาในเรื่องเหล่านี้ด้วย

4) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมลุ่มลำดับที่ 4 และ 5 ได้แก่

- บริเวณที่ 1 พื้นที่ E6-7, F6-8 และ G7 บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ถูกใช้ไปหมดแล้ว กิจกรรมที่มีในพื้นที่ในปัจจุบันได้แก่ ย่านพาณิชยกรรม และที่พักอาศัย ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยในอนาคตมีทางเป็นไปได้น้อย เนื่องจากที่ดินมีราคาแพง (ประมาณตารางวาละ 10,000-20,000 บาท) แนวโน้มการโยกที่ดินบริเวณนี้อาจเปลี่ยนไปเป็นย่านพาณิชยกรรม

- บริเวณที่ 2 พื้นที่ H7 ได้แก่ บริเวณชุมชนแออัดระแงง ซึ่งไม่มีพื้นที่ว่างเหลืออยู่ และมีปัญหาการบริการสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ การพัฒนาที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้จะเป็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัย

- บริเวณที่ 3 ได้แก่ พื้นที่ J4-8 และ K1-8 บริเวณนี้มีพื้นที่ว่างเหลืออยู่อีกมาก และที่ดินมีราคาต่ำ แต่เป็นบริเวณที่ถูกน้ำท่วมและไม่มีบริการสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ดังนั้นการพัฒนาในอนาคตจะต้องลงทุนค่อนข้างสูงเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วม (พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ลุ่มต่ำ น้ำขัง) และการขยายการบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

กล่าวโดยสรุปแล้ว พื้นที่ของตำบลข้างคลานยังสามารถพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยได้ ตามลำดับดังนี้

พื้นที่ J1-2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังคงมีที่ว่างเหลืออยู่ และมีแนวโน้มว่าจะมีราคาที่ดินสูงขึ้น จากผลการพัฒนาการโยกที่ดินข้างเคียงตามผังเมืองรวม

พื้นที่ H8, I7-8, J3-8 และ K1-8 บริเวณดังกล่าวมีปัญหาในเรื่องน้ำท่วมและขาดบริการสาธารณูปการ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่นี้จะต้องแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

สำหรับพื้นที่ H7 เป็นพื้นที่ที่ต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยให้ดีขึ้น ส่วนพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นจะต้องโยกเพื่อกิจกรรมอื่น

4.4 ตำบลข้างม่อ พื้นที่ตำบลข้างม่อ มีที่ว่างเหลืออยู่เฉพาะด้านทิศเหนือของตำบลเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นบริเวณย่านการค้าและที่พักอาศัย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเรื่อง

น้ำท่วมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะพื้นที่ของตำบลถูกขนาบด้วยแม่น้ำปิงและคลองแม่ข่า ซึ่งเป็นทางระบายน้ำหลักและมีปัญหาน้ำล้นฝั่งในฤดูฝน ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ในตำบลนี้จะต้องแก้ปัญหาในเรื่องน้ำท่วมก่อน

สำหรับการพัฒนาพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยนั้น เนื่องจากพื้นที่ที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์แล้วมีราคาสูง (ตารางละ 6,000-20,000 บาท และสูงกว่า) จึงอาจจะต้องเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูง สำหรับพื้นที่ว่างที่ยังเหลืออยู่ ได้แก่ บริเวณ A6-8 และ B6 เป็นบริเวณที่นอกจากจะมีปัญหาน้ำท่วมแล้วยังขาดการบริการประปา และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น ตลาด สถานีตำรวจ สถานีรักษาพยาบาล ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่นี้จะต้องพัฒนาระบบสาธารณูปการและการแก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย

4.5 ตำบลพระสิงห์ พื้นที่ตำบลพระสิงห์ทั้งหมดอยู่ในเขตอนุรักษ์วัฒนธรรมและศิลปกรรม และในปัจจุบันพื้นที่ว่างที่มีอยู่เป็นบริเวณเล็ก ๆ เท่านั้น ดังนั้นการพัฒนาในอนาคตสำหรับบริเวณที่อยู่อาศัยในเขตนี้อาจพัฒนาได้ในเรื่องของสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัย และการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม (ซึ่งมีอยู่บริเวณด้านใต้ของเขตตำบล)

4.6 ตำบลหายยา เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาล่าสุดสุดท้าย เนื่องจากบริเวณนี้ไม่มีพื้นที่ว่างเหลืออยู่เลย นอกจากนี้ยังขาดแหล่งการบริการทางสังคม (ตลาด สถานีตำรวจ) บริเวณด้านใต้ของเขตตำบลมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่บริเวณกำแพงดิน (คูเมืองชั้นนอก) ซึ่งไม่สามารถนำมาพัฒนาได้ เนื่องจากเป็นเขตอนุรักษ์โบราณสถาน ดังนั้นพื้นที่เขตตำบลนี้ทั้งหมดจึงไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อการพักอาศัยได้อีก นอกจากนี้จะเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยให้ดีขึ้น

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า พื้นที่เขตเทศบาลปัจจุบันที่มีความเหมาะสมสำหรับการที่จะนำมาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยได้ มีลำดับดังนี้

1. พื้นที่ B9 ซึ่งมีที่ว่างของเอกชนอยู่ประมาณ 75 ไร่ และมีบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ค่อนข้างสมบูรณ์ และไม่มีปัญหาน้ำท่วมแต่ราคาที่ดินค่อนข้างสูง
2. พื้นที่ H12 เฉพาะด้านตะวันออกของสถานีรถไฟ และพื้นที่บริเวณต่อไปนี้ คือ A9-12, B11-12, C11-12, D11-12, E10-12, F11-12, I9-10, J1-2 และ J9-10 พื้นที่ทั้งหมดนี้มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 720 ไร่ ซึ่งทั้งหมดเป็นพื้นที่ว่าง ซึ่งไม่มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วม แต่ขาดการบริการด้านสาธารณูปโภคบางประการ เช่น น้ำประปา ท่อระบายน้ำ และเส้นทางรถประจำทาง ซึ่งในการพัฒนาจำเป็นต้องเพิ่มบริการเหล่านี้เข้าไปในพื้นที่

3. พื้นที่ C9-10 และ D10 ซึ่งมีเนื้อที่รวมกันประมาณ 90 ไร่ เป็นพื้นที่ว่างของเอกชน แต่พื้นที่บริเวณนี้มีปัญหาในเรื่องการบริการประปา ท่อระบายน้ำ และน้ำท่วม ในการพัฒนาจากจะต้องเพิ่มบริการสาธารณูปโภคเหล่านี้ในพื้นที่แล้ว จะต้องแก้ไขปัญหในเรื่องน้ำท่วมด้วย

4. พื้นที่ H8, I7-8, J3-8 และ K1-8 พื้นที่บริเวณนี้อยู่ทางตอนใต้ของเขตเทศบาลเป็นบริเวณที่ว่างของเอกชน ซึ่งมีเนื้อที่รวมกันประมาณ 570 ไร่ แต่เป็นบริเวณที่ไม่มีขยายการบริการ น้ำประปา ระบบถนนขอย ท่อระบายน้ำ เส้นทางรถประจำทาง มีปัญหาเรื่องน้ำท่วมขัง (เนื่องจากเป็นที่ลุ่มต่ำ) และไม่มีบริการสาธารณูปการ (ตลาด สถานพยาบาล โรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุข) ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้จะต้องเสียค่าลงทุนสูงมากสำหรับการจัดหาบริการต่าง ๆ เข้าไปในพื้นที่รวมทั้งการแก้ปัญหาน้ำท่วมด้วย

บริการพื้นที่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ถ้าพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่สามารถจะนำมาพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยจะนำมาใช้ได้ประมาณ 1,570 ไร่ (ตารางที่ 57) ซึ่งจากจำนวนนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่อยู่อาศัยที่ต้องการเพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ. 2525-2529 (พื้นที่คาดประมาณทั้งหมดปี พ.ศ. 2529 - พื้นที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2525)¹ จะเห็นว่ายังไม่เพียงพอ ดังนั้นจะต้องมีการขยายพื้นที่ออกไปนอกเขตบริเวณที่เป็นเทศบาลเดิม ซึ่งบริเวณที่จะขยายไปนี้ในระยะแรกควรจะไปทางด้านทิศเหนือ เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่อีกมากเพียงพอที่จะรับการขยายตัวถึง พ.ศ. 2539 และเป็นบริเวณที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาขยายการให้บริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ รวมทั้งการบริการสังคมต่าง ๆ (เพราะเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ และบ้านพักข้าราชการ) นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาพื้นที่ออกไปทางด้านตะวันออกระหว่างถนนจุฬารัตน์-ไอเวีย และเขตเทศบาลเดิมด้านตะวันออก เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก (ในช่วงปลายแผนพัฒนาระยะที่ 5 จะมีการสร้างสะพานใหม่ 2 แห่ง เชื่อมการคมนาคมระหว่างฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออกของพื้นที่ตัวเมือง ซึ่งจะทำให้การคมนาคมสะดวกเร็วขึ้น) นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาขยายการให้บริการประปา และโทรศัพท์อีกด้วย

¹ พื้นที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2525 = 4,740.94 ไร่

พื้นที่อยู่อาศัยที่ต้องการเพิ่ม พ.ศ. 2525-2529 = 4,045.2 ไร่

พื้นที่อยู่อาศัยที่ต้องการเพิ่ม พ.ศ. 2529-2534 = 1,011.24 ไร่

พื้นที่อยู่อาศัยที่ต้องการเพิ่ม พ.ศ. 2534-2539 = 1,146.54 ไร่

ตารางที่ 57 แสดงลำดับการพัฒนาพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2529-2539 และข้อจำกัดการพัฒนา

ลำดับที่	บริเวณพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ไร่) (ประมาณ)	อุปสรรค-ข้อจำกัด/ปัญหาของพื้นที่ในการพัฒนา	ระยะการพัฒนา (พ.ศ.-พ.ศ.)
1	1. ตอนเหนือถนนแก้วนครรัฐ (ฝั่งซ้ายของถนน ป่าสุราษฎร์)	20	ราคาที่ดินสูง (ประมาณ 15,000 บาทต่อตารางวา)	2525 - 2529
	2. บริเวณด้านใต้ของถนนแก้วนครรัฐจดด้านเหนือ ของถนนเจริญเมืองและฝั่งขวาของถนนป่าสุ ราษฎร์ถึงจุดเขตเทศบาลเดิมด้านทิศ ตะวันออก	500		2525 - 2529
	3. ฝั่งขวาของถนนลำปางเชียงใหม่-ลำพูน (ใต้ ค่ายกาวิละ)	30	ไม่มีข่ายการบริการน้ำประปา	2525 - 2529
	4. บริเวณฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่-ลำพูนจุด เขตเทศบาลเดิมด้านตะวันออก และด้านเหนือ ของถนนแก้วนครรัฐจุดเขตเทศบาลเดิมด้าน ทิศเหนือ	150	ไม่มีข่ายการบริการน้ำประปา/ไม่มีเส้นทางรถ ประจำทาง/ไม่มีทางระบายน้ำ	2525 - 2529
	5. ด้านใต้ของถนนแก้วนครรัฐ (บริเวณฝั่งขวา ถนนป่าสุราษฎร์)	90	ไม่มีเส้นทางรถประจำทาง-มีปัญหาน้ำท่วม	2525 - 2529
	6. บริเวณด้านใต้ของค่ายกาวิละ	20	ไม่มีข่ายการบริการประปา/ไม่มีเส้นทางรถ ประจำทาง/มีปัญหาน้ำท่วม	2525 - 2529
	7. บริเวณฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่-หางดง (ตอน เหนือของถนนสุปเปอร์ไฮเวย์ สันนิบาต-ลำปาง)	50	ไม่มีข่ายการบริการน้ำประปา	2525 - 2529
	8. ฝั่งขวาของถนนช้างคลาน (บริเวณฝั่งตรงข้าม โรงเรียนมงฟอร์ตประถม)	100	มีปัญหาน้ำท่วม/ไม่มีข่ายการบริการน้ำประปา	2525 - 2529
	9. ด้านใต้ของคูเมืองชั้นนอกจนจุดเขตเทศบาลเดิม ด้านทิศใต้และถนนเชียงใหม่-หางดง และถนน ช้างคลาน	450	มีปัญหาน้ำท่วม-ไม่มีข่ายประปา/ไม่มีรถประจำ ทาง/ไม่มีบริการสังคม (ตลาด-สถานีตำรวจ- โรงพยาบาล)	2525 - 2529
	10. บริเวณวัดป่าแห่ง	160	ไม่มีน้ำท่วม/ไม่มีรถประจำทาง/มีปัญหาน้ำท่วม. /ไม่มีบริการสังคม (ตลาด-สถานีตำรวจ- โรงพยาบาล)	2525 - 2529
2	นอกเขตเทศบาลเดิมด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก	5,000		2525 - 2539

อย่างไรก็ตาม การที่จะสามารถนำพื้นที่เหล่านี้มาพัฒนาเพื่อการอยู่อาศัยได้ทั้งหมด หรือไม่ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีก ทั้งนี้เพราะพื้นที่ว่างที่สามารถจะนำมาพัฒนาได้นี้ เกือบทั้งหมดเป็นกรรมสิทธิ์ที่ครองของเอกชน ซึ่งถ้าไม่มีมาตรการในการควบคุมหรือส่งเสริมก็จะไม่อาจควบคุมการใช้ที่ดินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการแข่งขันการลงทุนทางเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิ มีการลงทุนขยายกิจการค้า ซึ่งจะเป็นผลให้ราคาที่ดินสูงขึ้นจนไม่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยได้ เนื่องจากได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว รัฐบาลจะเป็นจะต้องกำหนดมาตรการหรือแนวทางเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติจำเป็นต้องประสานงานกันตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ นั่นคือ จะต้องมีการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินที่แน่นอนออกมา มีการประกาศข้อกำหนดการใช้ที่ดินให้มีผลบังคับใช้ รวมทั้งต้องให้อำนาจแก่หน่วยงานปฏิบัติในการควบคุมและบังคับการใช้ที่ดินตามที่กำหนดด้วย